

Tür: Araştırma Makalesi **Gönderim Tarihi:** 21.03.2019 **Kabul Tarihi:** 28.05.2019

Atf Künyesi: Aras, E. ve Benhür, Ç. (2019).“İkinci Dünya Savaşı’nda Stratejik Mançurya Operasyonu ve Türk Basını”, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 65-83.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI’NDA STRATEJİK MANÇURYA OPERASYONU VE TÜRK BASINI

Emre ARAS*
Çağatay BENHÜR**

Özet

İkinci Dünya Savaşı, XX. yüzyılın en önemli siyasi gelişmesi olmuştur. Stratejik Mançurya Operasyonu ise bu savaşın sona erdirilmesinde adeta dönüm noktalarından birisi haline gelmiştir. Sovyetler Birliği ile Japon İmparatorluğu arasında meydana gelen bu muharebe sonucunda Japon İmparatorluğu teslimiyeti kesin olarak kabul etmiş ve nihayet savaş sona ermiştir. 9 Ağustos 1945 günü Kızılordu’nun üç cepheden Japonya’nın Mançurya topraklarına taarruzu ile başlayan bu operasyon, 2 Eylül 1945 günü Japonya’nın teslim olmasıyla resmen sona ermiştir. Harekâtın 23 gün gibi kısa bir sürede tamamlanması beklenmedik bir gelişme olmuştur. Bunun sebepleri olarak Sovyetler Birliği’nin bu savaşa daha hazırlıklı girmesi, büyük bir stratejik başarı göstererek tüm cephelerde Japon direnişini başarısızlığa uğratması ve müttefiklerinden aldığı yardımlar gösterilebilir. ABD’nin harekâttan hemen önce atom bombalarıyla Japon şehirlerini vurması da Japonlar’da psikolojik bir çöküntüye sebep olmuş ve bu da Sovyetler Birliği’nin işini daha da kolaylaştırmıştır. Bu harekât İkinci Dünya Savaşı’nın sonlandırılmasında bir dönüm noktası olmuştur. Japonya’nın atom bombası saldırıları sebebiyle teslim olmak zorunda kaldığı yönündeki yaygın görüş yeterli değildir. Çünkü atom bombaları atıldıktan sonra Japon direnişi hâlâ devam etmekteydi. Günümüz araştırmalarında bu durum göz ardı edilse de Mançurya üzerine yapılan bu Sovyet harekâtının hemen akabinde Japonya barış istemek zorunda kalmıştır. Bu kısa süreli savaş Türk basınında oldukça geniş yer bulmuştur. Dönemin tirajı yüksek gazeteleri neredeyse her gün bu savaşı manşetlerine taşımışlardır. Gazeteler, destekledikleri ideoloji kapsamında yer yer tarafgir yorumlar yapmaktan da çekinmemişlerdir. Gazetelerde yer alan haberler, büyük ölçüde araştırmalarla uyumla beraber yer yer yanlış haberlerin de yapıldığı görülmektedir. Türk gazeteleri yaptıkları haberlerde büyük ölçüde savaşan devletlerin resmi tebliğlerini ve dış basını kaynak olarak göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: İkinci Dünya Savaşı, Japonya, Mançurya, Sovyetler Birliği, Türk Basını

Strategic Manchuria Operation and Turkish Press in the Second World War

Abstract

The Second World War was the most important political development of the 20th century. Strategic Manchurian Operation has become one of the turning points in the end of this war. The battle between the Soviet Union (USSR) and the Japanese Empire resulted in the submission of the Japanese Empire and finally the war was over officially. This operation which started on 9 August 1945 with the attack of the Red Army from three fronts to the lands of Manchuria, ended with Japan’s surrender on 2 September 1945. Completion of the operation in a short period of 23 days has been an unexpected development. As the reasons for this, the Soviet Union is getting ready for this war, showing a great strategic success and failing the Japanese resistance on all fronts and the help it gets from its allies. The fact that the US hit Japanese cities with atomic bombs just before the operation caused a psychological collapse in the Japanese, and this made the Soviet Union’s work even easier. This operation was a turning point in the end of the Second World War. The general opinion about Japan that it had to surrender due to atomic bomb attacks is not satisfying. Because after the atomic bombs were removed, the Japanese resistance was continuing. Although this situation was ignored in today’s research, Japan had to ask for peace immediately after this Soviet operation on Manchuria. This short-term war had a wide place in the Turkish press. The newspapers with high circulation of the period carried this war to their headlines almost every day. The newspapers did not hesitate to make occasional comments within the scope of the ideology they supported. The news in the newspapers is largely consistent with the research but sometimes there are also false reports. Turkish newspapers have shown the official communiques and the external press as a source.

Key Words: Japan, Manchuria, Second World War, Soviet Union, Turkish Press

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı, Konya/ Türkiye. E-Mail: emre.aras.25@hotmail.com. Orcid: 0000-0003-0634-6865.

** Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Konya/ Türkiye. E-Mail: cbenhur@selcuk.edu.tr. Orcid: 0000-0002-0962-9038.

Giriş

Mançurya bölgesi, stratejik konumu gereği Uzakdoğu coğrafyası için büyük önem arz etmektedir. Coğrafi açıdan bu önemini İkinci Dünya Savaşı sırasında da korumuştur. Mançurya, Sovyetler Birliği'nin Uzakdoğu'ya açılan kapısı konumundaki Sibirya'nın güneydoğusunda bulunmaktadır. Ayrıca Uzakdoğu'nun en geniş devleti olan Çin'in kuzeydoğusundadır. Aynı zamanda Japonya'nın Asya anakarasındaki kolonisi olan Kore'nin kuzey komşusudur. Yüzölçümü bakımından Batı Avrupa kadar geniş bir bölge olan Mançurya bölgesinin büyük bölümü ormanlık ve dağlık arazilerden oluşmaktadır. Güneybatısında ise geniş çöller bulunmaktadır. Bu özelliğiyle taarruz harekâtlarına karşı doğal engellere sahiptir. Zorlu bir coğrafya olmasına rağmen Mançurya, modern ekonomiler için gerekli görülen alüminyum, kalay ve demir gibi doğal kaynakları barındırdığından çevresindeki devletler için bir yayılma alanı olarak görülmüştür. Zengin orman kaynaklarının yanında petrol rezervlerini de barındırmasından dolayı Rus Çarlığı ile Japon İmparatorluğu'nun çıkarlarının kesiştiği bir bölge olmuştur. Bu iki devletin ekonomik çıkarları sebebiyle Mançurya üzerindeki nüfuz mücadelesi en çok altyapı alanında gün yüzüne çıkmıştır. Burada inşa edilen demiryolları üzerinden etki alanlarını genişletme siyaseti güden bu iki devlet arasındaki mücadele sebebiyle Mançurya hakkında ortaya çıkan uluslararası meselelerin en önemli başlığı demiryolları olmuştur.

Asya anakarasındaki Japon varlığı, Birinci Dünya Savaşı öncesinde Çin'e karşı genişlemenin arttığı Meiji döneminin sonuna rast gelmiştir. Japonya'nın, 1905 yılında Çarlık Rusya'ya karşı kazandığı zaferden sonra Asya anakarasında doğrudan ele geçirdiği ilk bölge, Mançurya'nın güneyinde bulunan, 1910 yılında koloni haline getirdiği Kore olmuştur ve bu tarihten itibaren Asya'da Japon yayılmacılığı artmıştır. Kore'deki kazanımlarıyla birlikte Japonya, Mançurya'daki demiryolları üzerinde tam hâkimiyet elde etmiştir. Uzak Asya'daki Rus-Japon mücadelesi; Rusya'nın batı komşusu konumundaki Osmanlı Devleti'nin dikkatini çekmiş ve Osmanlı hükümeti Rus-Japon mücadelesini dikkatle takip etmiştir. Osmanlı arşiv vesikalarına da yansıyan bu konunun önemine binaen şu örnek dikkat çekicidir: “*Japonya ve Rusya arasında vukû bulmakda olan muharebenin neticesi umumî dünyanın politik halini tebdî edecektir*” (CDA, Y. PRK. SGE, 10-15, vr. 1, 28 Zilkade 1321/ 15 Şubat 1904). Bunun ardından Japonya, önce demiryollarına müdahale ettiği, ardından Japon ve Kore bankalarının aracılığıyla ekonomisine girdiği Mançurya da gücünü artırmaya devam etmiştir. Eylül 1931'de bazı fanatik genç Japon subayları tarafından Mançurya demiryollarının Şenyang (Mukden) kesiminde gerçekleştirilen ve bahane olarak kullanılan bir bombalı saldırı sonucunda Japonya, Mançurya'ya müdahale etmiş ve 1905 yılından beri yalnızca demiryolları ile sınırlı olan hâkimiyetini tüm bölgeye yaymıştır. Bunun neticesinde başına İmparator Pu Yi'nin¹ geçirildiği Mançuko Devleti, 1932'de Japonlar tarafından kukla olarak kurulmuştur (Tanner, 2013, s. 26). Japonya'nın neredeyse Batı Avrupa büyüklüğündeki Mançurya'yı işgal etmesinin en önemli sebepleri; Mançurya'nın büyük bir ekonomik havuz olması ve bu bölgeyle binlerce kilometre sınırı olan Sovyetlerin burada Komünizmi yayarak stratejik ileri üsler kurabileceği korkusu olmuştur.

Japonya ile aynı sene içerisinde (1941) savaşa dâhil olan Sovyetler Birliği, en büyük düşmanı Almanya ile olan savaşına devam ettiği sırada, Japonya da Pasifik sahasında ABD ile mücadele etmekteydi. Sovyet topraklarındaki Alman ilerleyişi, 1941 yılının son aylarında yavaşlamasına rağmen 1942 yılı sonuna kadar sürmüştür. Alman ilerleyişi 1942-43 kışında Stalingrad Kuşatmasındaki bozgun ile durdurulmuş ve Almanların Berlin'e dek sürecek geri çekilişi başlamıştır (Beevor, 2018, s.18). Batılı tarihçiler, Sovyetlerin bu başarısında askeri güçten ziyade coğrafya ve iklimin etkili olduğunu savunmuşlardır (Glantz, 1983, s. xiii). Sovyetler Birliği, Almanya gibi çok güçlü ve iyi donatılmış kara ordusuna sahip bir devlet ile savaş halindeydi. Bu durum, Sovyet ordusuna 1942-1945 evresinde Almanya'ya karşı yürüttüğü harekâtlarda edindiği tecrübeleri 1945 yılında Japonya üzerinde ustalıklı uygulama imkânı vermiştir.

1945 yazına gelindiğinde Japonya'nın yenileceği, Müttefikler (ABD, İngiltere, Fransa, SSCB) tarafından iyice anlaşılmişti. İvoşima ve Okinava yenilgilerinin ardından Japon İmparatorluk Donanması tamamen yok edilmiş ve hava kuvvetleri etkisiz hale getirilmişti. Japon anakarasına karşı uygulanan abluka

¹ Mançu Hanedanı'nın son temsilcisi, Çin'in son imparatoru olan Pu Yi, genç yaşta Pekin sarayında zor günler yaşamış ve 1908-1912 yılları arasındaki saltanatının iç karışıklık sebebiyle kesintiye uğramasından sonra doğuya çekilmiştir. Japon işgali sırasında kukla hükümet Mançuko'nun sözde imparatoru ilan edilmiştir. 1945'e kadar yürüttüğü bu görev sonrasında işbirlikçilikle ve hatta Japon dinine geçmekle suçlanmasına rağmen Pu Yi, otobiyografisinde yazdıklarına göre savaş sonrası yargılamalarında Japon temsilcinin, Hirohito'nun atalarına saldırmış olduğuna dair kendisine yönelttiği suçlamaları kabul etmediğini ve haksız suçlamalara tepki gösterdiğini vurgulamaktadır (Pu Yi, 2010, s. 297-298).

sonucu endüstri kaynakları neredeyse tükenmiş ve kıtlık riski başlamıştı.² Japonya'nın yenilmesine kesin gözüyle bakılmasına rağmen, Müttefikler Japonların ne zaman teslim olacağını öngöremiyorlardı. Japon anavatanına karşı gerçekleştirilen son çıkarmalar esnasında Müttefik ordularının uğradıkları büyük kayıplar (en çarpıcı örneği; Okinava Adasına yapılan çıkarma sırasında Japonların uğradıkları 100 binden fazla kayba karşılık, Amerikalıların 50 bine yakın asker kaybetmeleriydi) Müttefikleri Japonya'nın işgali için yoğun bir hazırlık safhasına yöneltmiştir. Bu sırada Japon anavatanında 2,3 milyon, Mançurya'da ise 1 milyon Japon askeri konuşlandırılmıştı. Bu rakamlar, Müttefiklerin inatçı Japon direnişi karşısında büyük bedel ödeyeceği fikrini güçlendirmekteydi. Müttefikler, savaşın bir an önce sona erdirilmesi için bu hazırlıklara ek olarak farklı savaş teknolojilerine yönelmeye başlamışken, Sovyetler Birliği, Asya'daki Japon varlığına karşı gerçekleştireceği Mançurya Operasyonu için konvansiyonel hazırlıklarını kendinden emin bir şekilde sürdürmekteydi (Glantz, 1983, s. xiv). Dönemin Fransız gazetecisi Raymond Cartier'in tabiriyle Pasifik'te "yağ lekesi gibi" yayılan Japonya'nın geniş arazilere hâkimiyet kurmuş olması mutlak üstünlükten çok bir illüzyon niteliğinde olmuştur. Japon İmparatorluğu'nun sayısal yetersizlikten öte mesafelere yenik düştüğü kabul edilebilir.

Bunlardan yola çıkarak bu tedbirlerin ekonominin yanında stratejik bir karar olduğu da görülmektedir. İlişkilerin zaten gergin olduğu bu bölgede 1945 yılının Ağustos ayında Sovyetler, amaçlarını gerçekleştirmek ve 40 sene öncesinin intikamını alabilmek adına Mançurya Operasyonunu başlatmış ve çok kısa bir süre zarfında sonuca ulaşmıştır.

I. Diplomatik Manevralar

Japonya'nın büyük savaşa girmesinden önce Prens Fumimaro Konoye, başbakan olarak daha ılımlı bir politika gütmüş ve "Dörtlü Pakt" olarak nitelenebilecek bir diplomatik proje fikrinin mimarlarından biri olmuştur. Buna göre Faşist "Üçlü Pakt"ına Sovyetler Birliği'ni de ekleyerek ABD'nin etkisi ortadan kaldırılacak ve dünya egemenliği bu ülkeler arasında pay edilecekti. Bu sırada Almanya'nın savaş başlarında Moskova ile bir süre bağlaşıklık olması Japonya için bir umut olmuştur. Bu doğrultuda, 13 Nisan 1941'de Japonya ile Sovyetler Birliği arasında bir saldırmazlık paktı imzalanmıştır. Böylelikle düşünülen projeye göre Alman- Sovyet anlaşması sürdüğü takdirde, Stalin ve Hitler'in prensip olarak mutabık kaldıkları Hindistan ve İran'a karşı ortak yayılma siyasetinde Japonya, Kızıldordu'nun savaş çabalarına Mihver lehine destek sağlayabilmeyi düşünmüştür (Viale, 1988, s. 25-26). Almanya bu durumu bozmamış olsaydı gerçekleştirilebilecek olan bu plan; ABD ve Britanya'nın egemenliğini ortadan kaldırıp günümüz haritalarını kökten değiştirebilirdi.

28 Kasım-1 Aralık 1943 tarihleri arasında düzenlenen Tahran Konferansı sürecinde Almanların mağlup edileceği belli olmaya başlayınca, Japon ordusunun Sovyetlere karşı bir hamle yapması beklenmekteydi. Zaten Müttefikler de Sovyetleri bir an önce Japonya'ya karşı savaşa sürüklemek istemişlerdir. Sovyet lideri Stalin, henüz Japonlara karşı savaşa girmenin tehlikeli olabileceğini düşündüğünden dolayı Tahran Konferansı'nda Japonlara saldırmak için öncelikle Müttefiklerin Almanlara karşı ikinci bir cephe açmasını şart koşmuştur. Sovyet yönetiminin ve kurmaylarının en büyük çekincesi Almanlar mağlup edilmemişken Japonlara karşı savaşa girildiği takdirde güçlerinin ikiye bölüneceği, Almanların bu fırsattan yararlanarak tekrar ayağa kalkabilecekleri ve kazanılmak üzere olan mücadelenin tekrar başlayabileceği ihtimali olmuştur. Bu, büyük bir stratejik hata olarak görüldüğünden, Japonlara karşı müdahale ertelenmiştir (Shtemenko, 1971, s. 351-352).

İlerleyen süreçte konjonktür de yavaş yavaş değişmeye başlamıştır. Potsdam Konferansı (17 Temmuz- 2 Ağustos 1945) sırasında Churchill, 18 Temmuz 1945'deki düşüncelerini anılarında şu şekilde belirtmiştir: "*Ruslara gerek duymayacağız. Artık Japon savaşının sonu onların ordularının akınlarına bağlı değildir. Onlardan ricada bulunmaya ihtiyacımız yoktu. Birkaç gün sonra bu konuyu Dışişleri Bakanı*

² Japon İmparatorluğu, temelde bir deniz gücü olduğundan ithal ürünlere İngilizlerden daha bağımlıydı. Japonya'nın savaş kapasitesi, denizasını ikmal ile edinebileceği petrol, demir, alüminyum gibi temel endüstri hammaddelerinin yanı sıra potasyum ve kalay gibi ender maddeler ile pamuk ve kauçuk gibi diğer önemli hammaddelere bağımlıydı. Ayrıca Japonya, temel gıda malzemelerinden olan buğday ihtiyacının %20'sini, pirincin %17'sini ve şeker gibi diğer gıdaların büyük kısmını ithal ediyordu. Savaşa girdiği sırada Japon ticaret filosu yetersizdi. Savaşa başladığı sırada sekiz milyon ton kadar olan Japon ticaret filosunun %60'ının Amerikan denizaltıları tarafından batırılması ve bu mevcut açığın giderilememesi, Japonya'nın savaşı kaybetmesindeki en büyük etken olmuştur (Hart, 2016, s. 947-949).

Anthony Eden'e not ettirdim: Şu anda Birleşik Devletlerin Japonya'ya karşı savaşta Rusların iştirakini arzu etmeyeceği oldukça açıktır" (Hart, 2016, s. 969).

İngiltere'nin tavrına karşı Sovyetler Birliği, Japonya ile olan savaşın kısa sürede bitmesini istememiştir. Zaten savaşın 1946 güzüne kadar süreceği fikri üzerinde durmuşlardır. Müttefiklerin aksine Sovyetler Birliği, savaşın uzun süreceğini ve bu sırada anavatan çıkarmasına katılarak Japonya'nın işgalinde pay sahibi olunabileceğini düşünmüştür. Ayrıca Japon İmparatorunun harp suçlusu olarak idamını isteyecek kadar Müttefik tavrına ters düşmüşlerdir (Cartier, 1975, 412). Tüm bu gelişmeler karşısında Sovyet yönetimi, savaşın uzun süreceği fikrine sahip olmasına ve bu durumun bazı getirilerinin³ de olabileceğini düşünmesine rağmen, kısa sürede bitebileceği fikrini de göz ardı etmemiş, hazırlıklarını hızla tamamlayarak Japonya'nın yalnızca ABD'ye teslim olmasını hedeflemiştir. Bir yandan da belli bir süre devam edeceği düşünülen operasyon için etkili kuvvetleri Uzakdoğu'ya konuşlandırmıştır. Gücü hâlâ abartılan ancak çoktan savaş gücü bakımından yetersiz duruma düşmüş Japon ordusuna karşı Sovyetler, Mançurya Harekâtı için nitelik açısından çok üstün bir ordu ile uzun soluklu bir sefere hazırlanmış ve bu durum operasyonun kısa sürmesindeki en büyük etkenlerden biri olmuştur.

Umutsuz gidişat sebebiyle İmparator tarafından Prens Konoye'nin Moskova'ya gönderilmesi ve dışişleri görevlilerine ne pahasına olursa olsun barışın sağlanması talimatı verilmesinin ardından 13 Temmuz 1945'te Sovyetler Birliği'ne barış taraftarı olduğu ilan edilmiştir. Ancak Potsdam'a gitmeye hazırlanan Stalin tarafından olumsuz yanıt verilmiştir (Hart, 2016, s. 964).

Diğer taraftan, doğuda yeni bir hazırlığa girişen Sovyetler Birliği, Türkiye ile olan ilişkilerinde de yeni bir yapılanmaya gitmiştir. Bu doğrultuda, 19 Mart 1945 günü Sovyetler Birliği, Türkiye ile 17 Aralık 1925'te imzalanmış olan Türk-Sovyet Tarafsızlık ve Saldırmazlık Paktı'nın yenilenmeyeceği hakkında Türkiye büyükelçisine nota vermiştir. Türkiye, Sovyetlerin bu hamlesini ve alternatif bir antlaşma için Sovyet yönetiminin isteksiz görünmesini Türkiye'nin Birleşmiş Milletler sahasında elde edebileceği kazanımlara karşı yapılmış olumsuz bir hareket olarak görmüştür (Weisband, 2002, s. 292-293). Bu olayın üzerinden daha bir ay geçmeden 5 Nisan 1945'te Moskova tarafından, 13 Nisan 1941'den beri yürürlükte olan Sovyet-Japon Tarafsızlık Antlaşması'nın da uzatılmayacağına ilan edilmesi, Sovyetler Birliği'nin Japonya'ya karşı saldırıya geçeceği yorumlarına neden olmuştur (Slavinsky, 2004, s. 152-153). Sovyetlerin komşularına karşı bu ani saldırgan tutumu, 1945 yılına kadarki askeri harekâtlarıyla elde ettiği başarıların sonucunda ortaya çıkmıştır.

Sovyet saldırısı öncesinde bazı Japon yöneticiler arasında Sahalin'deki petrol haklarından ve Ohotsk Denizi'ndeki balıkçılık imtiyazından vazgeçerek yaklaşan saldırının diplomatik yollardan engellenmesi gerektiğini düşünenler olmasına rağmen bu planlar düşünceden öteye geçememiştir. Tüm bu diplomatik gelişmelerden önce 4-11 Şubat 1945 tarihleri arasında yapılan Yalta Konferansında alınan kararlar Kızılordu'nun Japonya'ya karşı savaşa gireceğini kesinleştirmişti. Buna göre Sovyet lideri Stalin, aldığı bazı tavizler karşılığında Almanya'nın teslim olmasından sonraki 2-3 ay içinde Japonya'ya karşı savaşa gireceği garantisini vermiştir. Sovyetler Birliği, Japonya'nın kuzeydoğusundaki Kuril Takımadaları, Sahalin Adasının Japonya egemenliğinde olan güney kısmı, Mançurya'nın güney sahilindeki askeri üs Port-Arthur Limanı, ticari liman Dairen ve Güney Mançurya Demiryolları'nın yönetiminde ortaklık gibi tavizleri de savaşa girme karşılığında talep etmiştir. (Cartier, 1975, s. 345).

II. Askeri Hazırlıklar

Bu harekâtın hazırlık safhasını yalnızca İkinci Dünya Savaşı'ndaki faaliyetlerle sınırlı tutmak analiz açısından olayın bazı yönlerinin eksik kalmasına sebep olabilir. Zira kırk yıldır devam etmekte olan Japon-Sovyet husumeti iki tarafın da herhangi bir tacize karşı hazır bulunmalarını zorunlu kılmıştır. 1938 ve 1939 yıllarında gittikçe sıklaşan sınır çatışmaları⁴ bu beklentileri haklı çıkarmıştır.

³Yalta Konferansı sürecinin ardından Stalin, ABD'nin dostane yaklaşımını daha ne kadar sürdüreceğinden emin olmadığı için Batılı devletlerin gönderdiği ekonomik ve askeri yardımların olabildiğince uzun sürmesini arzulamaktaydı. Savaşın bitmesi ile bu yardımlarda kesilecekti. (Hasegawa, 2005, s. 86).

⁴Sovyetler ile Japonlar arasındaki sınır çatışmaları 1935 yılından itibaren başlamıştır. Bunlardan en önemlileri 1938 yazındaki Kasan Gölü Muharebesi ile Mayıs 1939'da gerçekleşen ve Eylül 1939'da aynı mevkiye tekrarlanan Kalkin-Gol Muharebeleridir. Bu çatışmalar sonucunda Sovyetler ve Japonya arasında genel bir savaştan korkulduğundan dolayı Sovyetler Birliği, kendini korumanın yolunu Japonya ile doğrudan çatışma yerine Japonlarla savaş halinde olan Çin'e yardım ederek dolaylı olarak sağlama yoluna gitmiştir. (Porter, 1986, s. 12).

Japon ve Sovyet ilişkileri savaştan önce olduğu gibi savaş esnasında da gergin devam etmiştir. Japonların, Sovyet sınırına tecavüzleri olmaktadır ve Sovyetler buna karşı Uzakdoğu ve Pasifik sahasında tedbirlerini artırmaya başlamıştır. Ayrıca harekâttan neredeyse bir yıl evvel Sovyet Genelkurmayı, Uzakdoğu'daki orduların lojistik ve taktik durumları hakkında çalışmalara başlamıştır. Teorik hazırlıklar 1944 Ekim'inden itibaren somut hale getirilmiş ve Genelkurmay'ın Stalin'e sunduğu bu planlar o sırada Moskova'da bulunan Churchill'le bile paylaşılmıştır. Ekim 1944'teki bu saldırı planı Ağustos 1945'teki harekâta kadar hiçbir değişime uğramamıştır (Shtemenko, 1971, s. 350-354).

700 bin asker Avrupa'da savaşın sona ermesi bile beklenmeden Uzakdoğu'ya nakledilmeye başlanmıştır. Plan gereği üç cepheye⁵ bölünen toplam 11 ilk kademe ordusuna ilave olarak ikinci bir hat ordusu görevlendirilmiştir. Almanya'ya karşı gerçekleştirilen saldırılarda genellikle yedek ordular çatışmalara doğrudan dâhil olmadıklarından ikinci hat birliği oluşturma zihniyeti gelişmemiştir. Ender de olsa üç hatlı düzen benimsenmesine rağmen genellikle üçüncü hat yedek birliklere ordu düzeninde başvurulmamış, ikinci hat da savaş ilerledikçe azaltılma yoluna gidilmiştir (Glantz, 2012, s. 280-281).

II. A. Sovyet ve Japon Askeri Planları

Kızılordu saldırı güçleri üç cephe halinde düzenlenmiştir. Mançurya'nın kuzeydoğusunda mevzilenirilmiş ve saldırı mevkillerinden en güçlüsü haline getirilmiş, Moğolistan ordusuyla takviye edilmiş Transbaykal (Baykal Ötesi) Cephesi'nin Kuzeybatı Çin'deki çölleri ve Mançurya'nın batısı boyunca uzanan Kingan Dağları gibi zorlu arazileri aşması planlanmıştır. Pekin'in kuzeybatısı, Mukden ve Çangçun istikametinde ilerlemesi kararlaştırılan bu birliklerin Mançurya'nın kuzeydoğusundaki Birinci Uzakdoğu Cephesi birlikleriyle Harbin ve Mukden bölgesinde, Mançurya'nın merkezinde kavuşması beklenmiştir. Ayrıca Mançurya'nın kuzeyinde konuşlandırılan İkinci Uzakdoğu Cephesi kuvvetlerinin Amur Nehri'ni geçerek güneye ilerlemesi ve Kvantung Ordusu birliklerinin konum değiştirmelerini engellemesi istenmiştir (Dzirkals, 1976, s. 8). Sovyet hazırlıkları sonucunda 900 binden az olmayan Japon muharip unsuruna karşı 1,5 milyondan fazla asker, 5600 kadar tank ve motorlu top, 26 binden fazla top ve havan, 3500 civarında uçak görevlendirilmiştir. Böylelikle Japonlara karşı personel ve uçak sayısında bire iki, tank ve top gücü bakımından bire beş üstünlükle harekâta girilmiştir (Vigor, 1984, s. 110).

Bunun karşısında, Japonların en büyük güvencesi olan Kvantung Ordusu eski ihtişamına sahip değildi. 9 Haziran 1945'te hazırlanan, Japon Genelkurmay Başkanı Umezu'nun Tokyo yönetimine sunduğu Kwantung Ordusu'nun durumu hakkındaki rapor, vaziyeti gözler önüne sermiştir. Raporla belirtildiği üzere, Mançurya'da cephe stoklarının karşılaşılabilecek ilk taarruzla bitecek derecede düşük olması, bu sırada bir düşman çıkarması beklentisinin sonucu olarak güçlerin anavatanı kaydırılmasıyla açıklanamaz. Çünkü Mançurya gibi önemli ve stratejik bir bölgede, hem de Sovyetler Birliği'nden bir saldırı beklendiği sırada cephe stokunun bu denli yetersiz olmasını, yalnızca anavatan savunması için oraya kaydırılan güçlerle açıklamak oldukça güçtür. Aynı günlerde Japon adaları birliklerinin de silah kalitesi geri düzeydeydi (Hasegawa, 2005, s. 101). Ayrıca 1945 baharında Kvantung Ordusu'nun seçkin birlikleri Pasifik Cephesine aktarılmış ve yedek birlikler silah altına alınarak özellikle Mançurya'da bu açık kapatılmaya çalışılmıştır. Bu son düzenleme ile Sovyet harekâtı öncesinde Japon ve Korelilerden oluşan 700.000'den fazla personel Kvantung Ordusu'na alınmıştır. Japonya, Mançurya'da kısa vadede bir saldırı beklememesine rağmen sınır güvenliği şart görüldüğünden, nitelik açısından yetersiz olsalar da bu birlikleri sınır garnizonları şeklinde savunmaya hazır bekletmiş ve birlikleri yeterli duruma getirmek için gereken zamanın olduğunu düşünmüştür. Ayrıca Kore Yarımadası'nda diğer bazı birlikler bulundurulmuştur. İmparatorluk Genel Karargâhı Operasyon Daire Başkanı Şigeharu Asaeda'nın, Sovyetler Birliği savaş ilan ettiği gün Kvantung Ordusu Genelkurmay Başkanına verdiği 1378 numaralı emir, Sovyet saldırısından önce Japon savunma planının esaslarını içermektedir. Yarbay Asaeda esasında Mançurya'yı savunmanın düşünülmediği, anavatan topraklarından sayılan Kore'ye geri çekilmenin hedeflendiği bir plan ortaya koymuştur (Itoh, 2010, s. 19). Mançurya'da uzun süredir savunmaya hazırlanan Japonlar, sabit istihkâmlar ile birlikte doğal engellere de güvenmekteydiler. İmparatorluk güçleri, sabit savunma prensibine göre hazırlanmışlardı. Japon savunması, genel olarak Fransızların Almanlara karşı kurduğu sabit sınır tahkimatı

⁵ Kızılordu düzenine göre Türkiye'nin de kullandığı, Almanların ordular grubu olarak isimlendirdikleri grup "cephe" olarak adlandırılmıştır.

olan Maginot Hattı'ndan örnek alınarak kurulmuştur. Ne gariptir ki Japonlar Fransızların ağır yenilgilerinden ders çıkarmamışlar ve kendileri de büyük bir yenilgi almışlardır.

Japon ileri savunma hattı mümkün olduğu kadar nehirleri takip ederek demiryolu hatlarını koruma üzerine kurulmuştu. Ağustos 1945'e gelindiğinde Japon ordusunun Mançurya'da üç savunma hattı bulunmaktaydı. Özellikle ileri savunma hattında her türlü istihkâm ve askeri malzeme mevcuttu. Farklı çeşitlerde koruganlardan oluşan istihkâm zinciri, direniş için iki kilometre aralıklarla oluşturulmuş ana mevzilere dayanmaktaydı. Bu mevziler genellikle hâkim tepelere kurulan beton, ahşap ve toprak siperlerden oluşturulmuştur. Aynı zamanda tanksavar, makineli tüfek ve top bataryaları buna uygun şekilde mevzilenmiştir. Bu silahlar birkaç yüz metre aralıklarla mevzilere yerleştirilmiştir. İstihkâmın merkezi, genellikle içlerinde depolar ve su stoklarını barındıran askeri yerleşimlere olmuştur. Ana mevzilerin etrafı dikenli teller, mayınlar, tank hendekleri ve piyade engelleri ile çevrilmiştir. Sınır boyu uzanan ileri savunma hattının seksen kilometre kadar gerisinde ikinci savunma hattı bulunmaktaydı. Son savunma hattı ise Mançurya'nın ana şehirlerini korumak amacıyla kurulmuştu. Japonlar, bu savunma düzeninin Sovyet ordularını yavaşlatıp, oyalayacağını düşünmüşlerdir. Sovyetler, her Japon mevziinde bir tümene denk düşman gücü olacağı ihtimali üzerine hazırlanmışlardı. Ancak Japonların personel yetersizliği sebebiyle bazı ana mevzilerde yalnızca bir bölük askerle savunma yaptıkları da görülmüştür (Glantz, 1983, s. 11-12).

II. B. Denizde ve Karada Kızıldordu'nun Yetersizlikleri

Kara ordusunun hâlâ güçlü görünmesi dışında Japonya'nın donanması da bir çekince faktörüydü. Moskova yönetimi, Almanya'nın yenilgisinde doğrudan payı bulunmamasına rağmen Avrupa'da başarılı operasyonlar yürütmüş olan denizcilerine güvenmekteydi. Sovyet deniz gücü, Avrupa savaşları devam ederken iç sularda gerçekleştirdiği taktik başarılarla zafere katkıda bulunmuştur. Buna rağmen, güçlü Japon donanmasına karşı açık denizde Sovyet Pasifik Filosu'nun şansı olmadığını bilen bazı donanma subaylarına karşın Stalin, konferanslarda kararlaştırılan ve bazıları denizaşırı olan toprakları bir çırpıda ele geçirmek için tehlikeli görülen bazı harekâtları dahi göze almıştır (Ranft-Till, 1989, s.98).

Rus tarihinde mühim bir deniz zaferi olmadığı göz önüne alındığında, 1905 yenilgisinden beri neden mayın harbi alanında uzmanlaştıkları anlaşılabilir. Zira Habeşistan'ın işgaline kadar (1935-1936) büyük çapta donanma inşasına izin verilmemesi Sovyet filosunu denizaltı yapımına sevk etmiştir. Böylelikle savaşın başında nitelik olarak yeterli olmasa da sayı bakımından dünyanın en büyük denizaltı filosuna sahip hale gelmiştir. Harekâtın hemen öncesinde bile büyük gemilerin çoğu hâlâ çok eski ve yetersiz araçlardı (Atılay, 1941, s. 3). Sovyetler Birliği, bölgedeki deniz gücünün yetersiz olduğunu bildiğinden dolayı donanmayı güçlendirmek için her yolu düşünmüştür. Hatta Nisan 1945'te Amiral Kuznetsov, Almanya'dan kalan gemilerin paylaşımı hakkında Stalin'in dikkatini çekmiştir (Monakov-Rohwer, 2006, s. 179). Sovyetler Birliği'nin donanma gücünün 1904-1905 savaşının ardından oldukça yetersiz bir hale gelmiş olabileceği hakkında Osmanlı Arşivi'nde geçen şu belge dikkate değerdir: *"Japonlar, gizliden Amerika ve İngiltere ile müttehid olup dünyanın zannettiğinden ziyade Rusya'ya mahvederse Karadeniz Rus Donanması'nın korkusu mahvedilmiş olur ve Avrupa vilayet-i şahanelerince Rus politikasının ehemmiyeti kalmaz"* (CDA, Y. PRK. SGE, 10-15, vr. 1, 28 Zilkade 1321/15 Şubat 1904).

Sovyet Pasifik Filosu'nun Japonya karşısındaki hedefleri şunlardı: Önemli sahil noktalarını işgale karşı savunmak, Japonya'nın Çin ve Kore ile olan deniz ulaşımını kesmek, yapılacak olan çıkarmalara engel teşkil edebilecek Japon denizaltılarını etkisiz hale getirmek (Monakov-Rohwer, 2006, s. 72). Harekât öncesindeki Japon donanmasında 19 zırhlı, 16 uçak gemisi, 24'ü ağır olmak üzere 98 kruvazör, 154 destroyer ve torpidobot ile 137 denizaltı bulunmaktaydı. Japon donanmasının bu gücü karşısında Sovyetler Birliği'nin 8 zırhlı, 1 uçak gemisi, 4'ü ağır olmak üzere 12 kruvazör, 2 sahil güvenlik gemisi, 56 destroyer ve torpidobotun yanında 149 denizaltıdan oluşan bir deniz kuvveti vardı (Monakov-Rohwer, 2006, s.86). Japonya, 1945 yazında ABD karşısında anavatan çevresine çekildiği için neredeyse tüm donanması kendi sularında toplanmıştı. Yenilmek üzere olmasına rağmen İmparatorluk Donanması, 1938'deki gücünün yaklaşık üç katı büyüklüğe ulaşmıştır; Sovyet donanması ise savaştan önceki durumuna kıyasla Uzakdoğu sularındaki gemi sayısını epey artırmış ancak yine de güç dengesini yakalayamamıştır. Sovyetler, bölgeye

konuşlandırdığı gemileri genellikle Avrupa'dan doğuya aktarmıştır. Japonya ise donanma kadrolarını yeni gemi inşasıyla doldurmuştur. Bu durum iki devlet arasında denizlerde bir güç dengesizliği oluşturmuştur.

Karada ise durum biraz daha farklıydı. Mart 1945'te Sovyet genelkurmayı plan aşamasını tamamlamıştır. Doğuya savaş malzemelerinin nakli Nisan'da başlamışsa da askerlerin taşınmasına Mayıs'ta, Almanya'nın teslim olmasının ardından başlanmıştır. Gönderilecek birliklerin seçiminde hassas davranılmış, daha önceki savaş tecrübelerinde benzer koşullarla karşılaşmış tümenlerin Uzakdoğu'ya gönderilmesine dikkat edilmiştir. Söz gelimi, Königsberg Kuşatması sırasında güçlü Alman istihkâmlarını alt eden 39. Ordu ve 5. Ordu, Mançurya'nın doğusundaki Japon müstahkem mevkiilerine karşı kullanılmak üzere seçilirlerken, Karpat Dağları'na karşı giriştikleri başarılı saldırılar sebebiyle 6. Muhafız Tank Ordusu ve 53. Ordu ise Batı Mançurya'daki Kingan Dağları'na karşı girişilecek taarruz için uygun görülmüşlerdir.

Bir milyondan fazla personelle birlikte muhtelif teçhizatın, uzunluğu bazı mevzilere kadar 12 bin kilometreye uzanan mesafeye dört aydan kısa bir sürede taşınması büyük bir başarıyla gerçekleştirilmiştir. İntikal işi Japonların fark etmemesi için çoğunlukla gece yapılmıştır. Sovyet ordusu bu zor uğraşı 136 bin vagon kullanarak başarabilmiştir. Son dönüm noktası durumundaki Haziran-Temmuz sürecinde sevkiyat miktarı Japon istihbaratının tahminlerini aşarak günde ortalama 25 trenlik bir seviyeye varmıştır (Hasegawa, 2005, s. 85). Harekât sırasında New York'tan basına aktarılan bilgilere göre ABD'den SSCB'ye altı ay boyunca mühimmat stoklarıyla dolu 60 adet Liberty⁶ gemisi yardım olarak gönderilmiştir (Ulus, 12.08.1945, s. 3). Neticede Sovyet ordusu, önceki gücünü ikiye katlayarak Uzakdoğu'daki kuvvetini 40 tünden 80 tümene çıkarabilmiştir. Buna karşın Kwantung Ordusu'nun gücü Japon genelkurmayı tarafından zamanla azaltılmak zorunda kalmıştı. Japonya'ya karşı bir Amerikan saldırısı beklendiği için Nisan ayında 16 tümen Mançurya savunmasından çekilerek anavatan topraklarına nakledilmiştir. Amerikan istihbaratı bu ve bunun gibi etkinlikleri tespit edebildiği ölçüde Sovyet meslektaşlarını bilgilendirmekten çekinmemişlerdir.

III. Ateşkes Antlaşması'na Kadar Yaşanan Gelişmeler

9 Ağustos 1945 günü, kimilerince beklenen, kimileri tarafından umulmayan Sovyet harekâtı başlamıştır. Evvelsi gün Sovyet Dışişleri Bakanı Molotov, Tokyo'daki Sovyet büyükelçisi yoluyla Japon hükümetine savaş ilanını bildirirken aynı zamanda Moskova'daki Japon elçisine bizzat harp kararını söylemiştir. Ayrıca Moskova Radyosu'nda 8 Ağustos akşamı savaş ilanına ilişkin şu tebliğ okunmuştur:

“Faşist Almanya'nın katî hezimetinden ve kayıtsız şartsız tesliminden sonra Japonya, harbin devamına taraftar tek devlet olarak kalmıştı. Üç devletin, yani İngiltere, ABD ve Çin'in 26 Temmuz'da Japon silahlı kuvvetlerine kayıtsız şartsız teslim olmalarına dair yaptıkları teklif Japonya tarafından reddedilmişti. Bu suretle Japon hükümetinin Müttefikler ile bir sulh yapmak için Sovyet hükümetiyle tavassut talebini yerine getirecek hiçbir zemin kalmamıştır. Müttefikler, Sovyetler'e müracaat ederek Japonya'ya karşı Müttefiklerin yanında harbe girmesini ve bu suretle harbin kısaltılmasına, kurbanların azalmasına ve dünya sulhunun bir an evvel tesisine yardım etmesini istemişlerdir. Sovyet Rusya da bir müttefik sıfatıyla bu talebi kabul etmeyi bir vazife bilmiştir.

Sovyet hükümetinin bu kararı harbi kısaltmaya, Japon halkını ıstıraptan kurtarmaya ve Almanya'nın kayıtsız şartsız teslim teklifini reddettikten sonra uğradığı felaketlerden kurtulmalarına yarayacak tek çaredir. Bu sebeplerle Sovyet Sosyalist Birliği 9 Ağustos 1945 tarihinden, yani yarından itibaren harp halinde bulunacağını ilan eder” (Tan, 09.08.1945, s. 1)

9 Ağustos günü aynı zamanda evvelden beridir basında yer bulan bazı dedikoduların cevap bulduğu bir gün olmuştur. Üç koldan Mançurya'da ilerlemeye başlayan Sovyet ordularının harekâtı sonucunda, Potsdam Konferansı sırasında netleştirilen ancak resmen ilan edilmeyen Sovyetler Birliği'nin Japonya karşısında kesin olarak savaşa gireceği kararı nihayet gerçekleşmiştir. Sovyet hükümetinin savaş

⁶ Liberty (özgürlük) modeli kargo gemileri 1941 yılında okyanus taşımacılığı Alman denizaltıları tarafından tehdit edildiği için yapılmaya başlandı. 14 bin tondan ağır olan gemi, 10 bin tondan fazla yükü 37 bin kilometrelik bir menzilde taşıyabiliyordu. En büyük avantajı ucuz ve hızlı inşa edilmesi olduğundan bu tip gemilerden savaşın sonuna kadar 2711 adet yapılmıştır ve böylelikle ABD gücüne sadece dört yılda milyonlarca tonluk ticaret filosu ekleyebilmiştir. SSCB'ye yardım amaçlı gönderilen Liberty gemilerinden 39 tanesi onlarda kalmıştır ama kararlaştırılan sözleşmeye aykırı olarak Sovyet yönetimi bu gemileri satın almaya da geri vermeye de yanaşmamıştır. (Žuvić, Oct. 2013, s. 133, 135, 139).

ilanıyla birlikte, savaşta olduğu gibi barışta da bölünmez bir bütünlük sağlandığı yorumu, büyük devletlerin tamamını kapsamıştır (Doğrul, 1945, s. 3). Nitekim İngilizler ve Amerikalılar arasında önceleri hâkim olduğu bilinen, Sovyet gücünün Uzakdoğu harp sahasından uzak tutulması görüşü, Mançurya'daki Sovyet saldırısı neticesinde tersine dönmüş ve Batılı Müttefikler nezdinde bu müdahale savaşı kısaltacak bir hamle olarak görülerek memnuniyetle karşılanmıştır.

Bir süre için basın açısından esrarını korumakla birlikte, Sovyet saldırısının çapı muazzam olmuştur. Saldırının başlangıcında 1,5 milyon askerle birlikte 26 bin top ve havan, 5.500 tank ve motorlu top, 3.800 kadar uçakla birlikte 600 harp teknesine eşlik eden 1.500 deniz uçağı Japonya karşısında cepheye sürülmüştür. En derinlemesine harekâtı yapan Transbaykal Cephesi'ndeki Sovyet ve Moğol birlikleri, Mançurya'nın merkez kesimindeki Mukden yöresini hedef alarak Kingan Dağları'nın doğusuna ulaşmak için mekanize ve atlı birliklerin oluşturduğu kombine birliklerle çöle ilerlemişlerdir. Kuzeydoğu kesiminde üslenen Birinci Uzakdoğu Cephesi birlikleri, Merkez Mançurya'nın kuzeyinde bulunan ve Mançuko hükümetinin merkezi durumundaki Harbin'i hedef alarak Japon ağır istihkâmları ve sık taygalar üzerine saldırıya geçerek plana uygun bir şekilde merkez kesiminde batıdaki birliklerle temas kurup olabildiğince Japon kuvvetinin kuşatılması görevine girişmişlerdir. Kuzey Mançurya sınırında toplanan İkinci Uzakdoğu Cephesi kuvvetleriyse Kabarovsk ve Blagovesçensk yöresinden güneye saldırırken Amur nehrini geçerek Japon kuvvetlerini meşgul edip ricatlarını engelleme işini üzerine almıştır (Dzirkals, 1976, s. 8). İkinci Uzakdoğu Cephesi için ayrılan malzeme diğer taarruz cepheleriyle kıyas edildiğinde bu durum anlaşılmaktadır; hava kuvvetlerinin ağırlığı üç kesimde neredeyse eşit olmasına rağmen top ve tank sayılarında doğu ve batıdaki kuvvetlerin fazlalığı, asker sayıdaysa iki kat fark olması Kabarovsk'tan girişilen üçüncü saldırının destek harekâtı olmasındandır.

10 Ağustos günü Londra basınında yer alan haberlerde Japon tebliğleri kaynak alınarak yalnızca Doğu Mançurya sınırında Sovyet saldırılarının görüldüğü ve düşman uçaklarının akınlara başladıkları bilgisi yer bulmuştur. New York'ta ise ilginç bir şekilde ayrıntılı Japon tebliğleri kısa süre içerisinde basında yer bulmuştur. Çünkü uzun süreden beri olduğu gibi Amerikan istihbaratı Tokyo radyosunu sürekli dinlemiştir. Elde edilen bilgilere göre birbirinden yaklaşık 1.600 kilometre uzaklıkta bulunan iki Sovyet saldırı kolu Mançurya içlerine hızla ilerlemeye devam etmiştir. Japon tebliğinde iki Sovyet saldırı noktasının çıkış yeri olarak doğuda Kore ile Mançurya sınırının birleştiği yer olan Vladivostok'un 130 kilometre güneybatısındaki Hunşun ile batıda Dış Moğolistan- Mançurya sınırının birleştiği nokta olan Mançuli gösterilmiştir. Ayrıca Mançurya ile Kore'deki önemli şehirlerle ulaşım kavşaklarının Sovyet uçakları tarafından vurulduğu kaydedilmiştir. Japon tebliğinde, Mançurya'daki Mançu ve Japon askerlerinin "meşru müdafaa" şeklinde karşı taarruza geçtikleri ve savaşın şiddetle sürdüğü vurgulanmıştır. Mançuko hükümetiyse Domei ajansı vasıtasıyla bildirdiğine göre 9 Ağustos günü saat dörtten itibaren Sovyet hücumu karşısında seferber olunduğunu ilan etmiş ve saat dokuzda devlet konseyini olağanüstü toplantıya çağırmıştır (Tan, 1945, s. 1-2).

Japon ordusunun 10 Ağustos günü nihayet teslim olmak için Müttefikler nezdinde iletişime geçtiği bilgisi günün en önemli haberi olmuştur. Türk basınının Paris'ten edindiği bilgilere göre, Japonların teslim teklifi İmparatorun haklarına dokunulmaması şartıyla Potsdam hükümlerinin kabul edileceği yönünde olmuştur (Ulus, 11.08.1945, s. 1).

Aynı gün Sovyet saldırısı kesintisiz sürmüştür. Moskova'nın verdiği bilgilere göre Mançurya'nın sahil kesiminde ve batıdaki çöl bölgesinde Pogramişnaya, Sakhalian ve Aigun gibi on kadar şehri ele geçiren Sovyet birlikleri ileri harekâtlarını sürdürerek bu şehirlerden 15-20 kilometre kadar içerilere durdurulmadan sokulmuşlardır. Amerikan ağır bombardıman uçaklarının Tokyo'yu yıkmaya devam ettikleri sırada, Sovyet birlikleri de karadan hareket harbi yürütmüşlerdir. Buna rağmen Washington'daki yorumlara göre Sovyet orduları gücünün yarısıyla saldırırken, Japon ordusu karşı saldırıları bile becerememiştir. Ayrıca yine Washington'un tahminine göre; Sovyet ordularının başında Mareşal Zukov bulunmaktadır. Bu sırada Çongçing'den edinilen bilgilere göre Japon radyosu, Sovyet güçlerinin Karfato⁷ Adası'na çıktıklarını bildirmiştir (Ulus, 11.08.1945, s. 1-3).

⁷ Ulus'ta (11.08.1945, s. 3) yer alan bilgiye göre "Karfato" olarak isimlendirilen vilayet, Japon İmparatorluğu'nun 1905'te Ruslardan aldıkları Sahalin Adası'nın güney yarısında kurulan "Karafuto Sömürgesi"dir. Gazetede bölge, "Sakhalin'in kuzey ucunda" diye yanlış tanımlanmıştır.

11 Ağustos tarihli Sovyet tebliğinde Mançurya'daki harekâtın başarılı geliştiği ve muhtelif kesimlerde 20-30 kilometrelik ilerlemeler kaydedildiği bildirilmiştir. Ayrıca Moskova basınında Sovyet birliklerinin birçok demiryolu istasyonunu işgal etmeyi başardıkları ve Mançurya'daki Dalay Nar bölgesinde 170 kilometre ilerleme kaydederek operasyonu derinlemesine sürdürdüklerinin yanı sıra, Tass ajansının Ulan Bator'dan bildirdiğine göre: Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nin aynı günün sabahında Japonya'ya savaş ilan ettiği bilgisi verilmiştir (Cumhuriyet, 11.08.1945, s. 1-3).

Moskova'nın 11 Ağustos tarihli harp tebliğinde ilk defa görevli ordu komutanlarının ismi geçmiştir. Harekâta katılan kuvvetlerin yüksek komutanlığının "generallerin babası" lakabıyla anılan ve daha önce Sovyet genelkurmay başkanlığı yapmış, savaş sırasında Königsberg fatihi 3. Belarus Cephesi'ni yönetmiş olan Mareşal Vasilevski'de olduğu söylenmiştir. Mareşal Meretskov, General Purkayev ve Mareşal Malinovski kara ordularını kumanda eden diğer komutanlardır. Amiral Yumaşev ise Sovyet Pasifik Filosu'nun başında bulunmaktadır. 12 Ağustos günündeki Sovyet tebliğine göre Sovyet orduları Mançurya topraklarına iki gün içinde 240 kilometre derinliğe kadar sokulmuşlardır. Kara birlikleri içinde en şaşırtıcı şekilde ilerleyen grup, Dalainor Gölü yöresinden çıkarak dört mühim yerleşimle bir demiryolu kavşağını ele geçirdikten sonra Kingan geçitlerini aşan Baykal Ötesi Cephesi olmuştur (Akşam, 12.08.1945, s. 2). Şaşırtıcı şekilde zorlu bir arazide ilerleyen batıdaki kuvvetlerin kolaylıkla günde 80 kilometrelik yolu aşmalarında Japon ordusunun bu kesimde yeterince hazırlıklı olmayışı sebep olabilir.

Tokyo radyosu, 11 Ağustos günü Kızılordu'nun geniş bir cephe üzerinden Kore'yi istilaya başladığını duyurmuştur.⁸ 12 Ağustos'taki Sovyet tebliğinde Kore'deki Yuki ve Raşin limanlarına çıkarma yapılarak bu şehirlerin işgal edildiğini ve sahil kesimindeki harekâta 30 kilometreye varan ilerlemeler kaydedilirken iki şehrin daha işgal edildiğini duyuran Moskova, batıdaki motorlu Sovyet güçlerinin Kingan yamaçlarına ulaştığından da bahsetmiştir (Tan, 13.08.1945, s. 2). Bunun yanında Japonya'nın barış görüşmeleri için çabaları devam etmekte ve tarafsız ülkelerin aracılığında girişimlerde bulunmaktadır. Japonya'daki bir radyo yayınında halkın en büyük vazifesinin varlığını sürdürmek olduğu vurgulandığından, zaferin yakın olduğu yorumları güçlenmiştir. Batı basınında teslim haberinin ABD Başkanı Truman tarafından duyurulacağı ve işgal kuvvetleri komutanlığına General Mac Arthur'un tayin edileceği bilgileri verilmiştir (Ulus, 13.08.1945, s. 1).

Teslim olması beklenmesine rağmen net cevap alınamayan Japonya'ya karşı savaş Ağustos ortasına kadar kesintisiz sürdürülmüştür. Kore limanlarının tahrip ve Kuzeydoğu Kore'de bulunan Raşin limanı ile Yuki demiryolu kavşağının işgal edildiği, batıdaki kuvvetlerin ise sarp dağ sıralarını aşarak Harbin'in batısındaki demiryolu kavşağına doğru ilerleyerek, Sovyet askerlerinin 75 kilometre mesafe katettikleri kaydedilmiştir. Kingan Dağları geçilmiş ve büyük ilerlemeler başarılmışsa da Moskova radyosunda askerlerinden son bir gayret talep edildiği ve daha fazla ilerlenmesi gerektiği, kısa zamanda zafere ulaşılmasının amaçlandığı dikte edilmiştir (Ulus, 14.08.1945, s. 1).

Washinton'da 13 Ağustos günü, Sovyet kuvvetlerinin Sahalin adasının güneyine çıkarma yaptıkları bilgisi Japon radyosundan edinilmiştir. 13 Ağustos gününe ait Londra basınına düşen bilgilerden birisi, Mançurya'da sıkışan Japon kuvvetlerinin düzensiz bir şekilde çekildikleri olmuştur. Birçok yörede düzenleri tamamen bozulan Japon birlikleri dağınık bir şekilde çekilmiş, bunu başaramayanlar zayıf savunma cepleri oluşturmaya çalışmışlardır. Ancak sel gibi akan Sovyet saldırı kolları arasında kuşatıldıklarından kolaylıkla susturulmuşlardır. Ayrıca Sovyet hava ve deniz kuvvetlerinin Kore'de gerçekleştirdikleri şiddetli bombardıman baskısı artmıştır (Cumhuriyet, 14.08.1945, s. 3).

Reuters'ın Japon basınına kaynak göstererek verdiği bilgiye göre Kızılordu alternatif güzergâhlar üzerinden Çin'in eski merkezi Pekin'e ilerlemiştir ve Transbaykal Cephesi birlikleri altı günde Mançurya'ya 300 kilometre sokulduktan sonra şehre yaklaşık 400 kilometre kadar mesafe kalmıştır. Japon tebliğine göre Kızılordu, Kuzey Çin'deki Jehol bölgesinde bulunan Linsi şehrine kadar ilerlemeyi başarmıştır (Ulus, 14.08.1945, s. 5). 13 Ağustos günü I. Uzakdoğu Cephesi kuvvetleri on, II. Cephe üç ve Baykal Ötesi Cephesi'ne bağlı birlikler kuvvetli bir müstahkem yerleşimi işgali etmişlerdir (Akşam,

⁸ (Cumhuriyet, 12.08.1945, s. 3). Bu nüshada fazla hata yapılmıştır: General Purkayev, "Turkayef" şeklinde; General Meretskov, "Meritfkiy" diye yazılmıştır. Ayrıca genel kullanımda Transbaykal veya Baykal Ötesi denilebilecek batı kanadına "Zabaykal" denilerek muhtemelen tebliğden aynen alınmıştır.

14.08.1945, s. 2). İki kanat orduları, doğuda I. Uzakdoğu Cephesi ve batıda Transbaykal Cephesi birlikleri olmak üzere günde 45 kilometreyi geçebilen bir hızla birbirlerine doğru ilerlemeyi sürdürmüşlerdir.

13 Ağustos'ta Japonya'ya teslim olması için verilen son ultiमतodan beri ilk kez Tokyo'ya yapılan Müttefik hava bombardımanına 1500'e yakın uçak katılmıştır. Bu sırada Washington'da yapılan tahminlere göre Amiral Nimitz, ABD'yi temsilen 12 Ağustos gecesinden itibaren Japon yetkililerle temaslara başlamıştır. Ayrıca İmparator, Dışişleri Bakanı Şigenori Togo ile görüşmüştür. Bu sırada Amerikan NBC radyosunun İsveç'ten edindiği resmî olmayan bilgiye göre, Japon İmparatorunun oğlu lehine tahttan inmeye hazırlandığı ve bunun için İsveç Kralıyla temasa geçmek istediği öğrenilmiştir (Cumhuriyet, 14.08.1945, s. 3). Ancak İsveç'teki bir Japon tarafından çıkarılan bu haber İsveç Dışişleri Bakanlığı tarafından ertesi gün yalanlanmıştır (Akşam, 14.08.1945, s. 1). ABD, teslim teklifine karşılık hiçbir karşılık alınmadığını bildirirken, Washington'daki Çin büyükelçisi kısa sürede Japonlardan cevap geleceğini tahmin etmiştir. İletişimi dinleyen ABD yetkilileri, İsviçre aracılığıyla görüşmelerde bulunan Japonların 13 Ağustos öğleden sonraya kadar beklenilmesi gerektiğini, şartları okumaya başladıklarını bildirmişlerdir. İsviçreli yetkililer, Japonların ultiमतomu geç aldıklarını iddia etmelerine rağmen günler öncesinden itibaren ilgili belgeyi defalarca verdiklerini vurgulamışlardır (Tan, 14.08.1945, s. 2).

IV. Ateşkes Sonrası Yaşanan Gelişmeler

Mançurya'da Sovyet saldırısı sürerken, Japonya'nın teslim olduğu haberi ilk olarak Akşam gazetesinde yer bulmuştur. 14 Ağustos sabah saatlerinde Japon radyosundan verilen bilgilere göre İmparatorun Potsdam Deklerasyonu'nu kabul etmesiyle, altıncı yılına iki hafta kala İkinci Dünya Savaşı fiilen sona ermiştir. Londra basınından edinilen bilgilere göre 14 Ağustos sabah 10.00'da Japon hükümeti, İmparatorun bildirisini yayınlamıştır. Washington'un dinlediğine göre Tokyo saatiyle 24.00'te Domei Ajansı, ABD müttefik teslim notasının kabul edildiğini duyurmuştur (Akşam, 14.08.1945, s. 1). Resmî teslimiyet günü 15 Ağustos olmasına ve diğer gazeteler de o gün bu haberi duyurmalarına rağmen Akşam gazetesinde bir gün öncesi olarak verilmesinin sebebi, yazılı bildirinin 14'ünde duyurulmasına karşın İmparatorun ses kaydının ertesi gün radyodan yayınlanması veya dünya saatlerindeki farkın tarih farkı şeklinde yansımaları olabilir. Aynı zamanda diğer gazetelerin tedbirli yaklaşımlarına rağmen Akşam'ın ilk belirtiyi mütarekenin kabulü şeklinde yorumlaması da bunun sebebi olarak görülebilir.

Yukarıdaki gelişmelerin yaşandığı dönemde cephede, Sovyet Baykal Ötesi birlikleri, Kingan Dağları boyunca ileri harekâta devam ederek 150 kilometreye varan ilerlemeler kaydetmiştir. Sovyet Pasifik Filosu, Kore limanı Seyfin'i işgal etmiştir. Kızılordu, 9-14 Ağustos tarihleri arasında 8 binden fazla Japon askerini esir almıştır. Batı Mançurya'da 300 kilometrelik ilerleme kaydeden Sovyet ordularına, ilerleyişleri hızlı olsa da daha hızlı ilerlemeleri emredilmiş ve yakın zamanda zafere ulaşmak için daha fazla çabalanılması tembihlenmiştir. Londra bu süreçte Moskova silahlı güçlerinin müşavirler aracılığıyla yönetilen Dış Moğolistan'ı ciddi bir harekât üssü olarak kullandıklarını vurgulamıştır (Cumhuriyet, 15.08.1945, s. 3). Japon adaları sahnesinde ise Müttefik uçakları Japonya üzerine 15 milyondan fazla beyanname saçarlarken bir yandan da bin uçaklık akınlar teslimin ilanına kadar sürmüştür. Üç koldan ilerleyen Sovyet orduları ise Harbin yakınlarında birleşmeye yaklaşırlarken, Birinci Uzakdoğu Cephesi birlikleri Kore ile Mançurya arasındaki ulaşımı keserek, Pasifik Filosu ise Yuki limanına yaptığı çıkarma ile bu harekâtlara katkıda bulunmuştur. Malinovski'nin birlikleri de Port Arthur demiryolunu kesmiştir (Tan, 15.08.1945, s. 2).

Sovyet saldırısına rağmen bir yoruma göre, atom silahı karşısında topyekûn yok olma tehlikesinin belirmesi, kimilerince savaş suçlusu sayılan bazı Japon yöneticilerin bile silah bırakmasını sağlayarak ateşkesin en büyük etkeni olmayı başarmıştır (Atay, 1945, s. 1). Zira Japon İmparatorunun radyoda okuduğu bildiri, Londra'daki yorumlarda Japonya'nın teslim olmasını sağlayan etkenin atom bombası olduğu yorumunu güçlendirmiştir. Nitekim İmparator konuşmasında, savaşın devam etmesi durumunda insanlık medeniyetinin tehlikeye gireceği, yeni ölümcül silahın kullanılmaya başlamasının ardından milyonlarca hayatın kurtarılamayacağı vurgusunu yapmıştır (Ulus, 16.08.1945, s. 1). Sarayın bu gerçekçi tutumuna rağmen çoğu mütarekede olduğu gibi bu ateşkes de savaşı bıçak gibi kesememiştir. Kızılordu II.

Başkanı ve Operasyon Daire Başkanı General Antonov'un⁹ yaptığı 15 Ağustos tarihli açıklamaya göre 14 Ağustos tarihli İmparatorluk deklerasyonuna rağmen direnişi durdurmaları üzerine ordulara emir verilmediği için, Mançurya'ya karşı gerçekleştirilen harekât durdurulmamıştır ve Sovyet saldırısının sürdürülmesinin en büyük bahanesi olarak Japon direnişinin sürmesi vurgulanmıştır (Cumhuriyet, 16.08.1945, s. 1-3).

16 Ağustos tarihli Sovyet tebliğinde harekâtın sürdürülmesinin üzerinde durulmuş ve Uzakdoğu ordularının konumları hakkında bilgi verilmiştir. Birinci Uzakdoğu Cephesi birlikleri 15 Ağustos günü dağlık bir savunma kesiminde düşman direnişini kırdıktan sonra Mudancan Nehri ötesinde bazı mevkiiler elde etmeyi başarmıştır. İkinci Uzakdoğu Cephesi'ne bağlı tümenler ise Sungari Nehri'nin her iki tarafı boyunca saldırılarını sürdürmüşlerdir. Baykal Ötesi Cephesi kuvvetleri Kingan Dağları'nın aşılmasından beri 30-40 kilometre kadar içerilere nüfuz edebilmişlerdir (Cumhuriyet, 16.08.1945, s. 3). Sovyet iddiasına göre 16 Ağustos günü Japon ordularının karşı taarruzlarıyla karşılaşmıştır. Birinci Uzakdoğu Cephesi orduları Japon karşı saldırısını püskürterek Vançin şehrini ele geçirmişlerdir.

17 Ağustos günündeki Sovyet tebliğine göre; Japonlar kitlesel bir şekilde teslim olmaya başlamalarına rağmen tüm cephelerde savaş sürmüştür. Birinci Uzakdoğu Cephesi kıtaları Vuli, Ninguta ve Tumin şehirlerine girmişlerdir. İkinci Cephe birlikleri Kinmuse şehrinin 20 kilometre batısına ulaşmışlardır. Blagoveçenk'in güneyinde Hosişang şehrine giren Kızılordu askerleri ilerleyişlerini sürdürmüşlerdir. Aynı gün içerisinde 20 bin Japon askeri esir edilmiştir (Ulus, 18.08.1945, s. 3). Yine o gün Moskova radyosunun duyurduğuna göre Mareşal Vasilevski, Japon başkomutanına verdiği bir ultimatomla, 20 Ağustos'a kadar direnişin sona ermesini ve silahların teslim edilmesini istemiştir (Tan, 18.08.1945, s. 2). 17 Ağustos'ta ABD basınına göre Japon karargâhından General Douglas MacArthur'a gönderilen bir mesajda, Mançurya geneli ateşkes uygulanmasına rağmen Sovyet ordularının saldırılarına devam ettikleri bildirilmiş ve böylelikle deyim yerindeyse Sovyetler Birliği ABD'ye şikâyet edilmiştir (Cumhuriyet, 18.08.1945, s. 1).

Japon İmparatorunun 16 Ağustos tarihli beyanatında, silahların tamamen bırakılmasının 12 gündün önce başarılacağı ilan edilmiştir (Akşam, 17.08.1945, s. 1). Moskova'ya göre ise 14 Ağustos günü yayınlanan İmparatorluk tebliği genel bir ateşkes değil, yalnızca geniş anlamli bir demekten ibaret olarak anlaşılmıştır; yani silahlar bırakılıncaya kadar ateşkesin geçerli sayılmayacağı düşünülmüştür (Akşam, 16.08.1945, s. 1). Bu fikirle Sovyet orduları, Almanya'nın teslim olmasından evvel kararlaştırılmış işgal bölgelerine ateşkes sırasında bile ilerleme bahanesi bulmuşlardır. Ağustosun üçüncü haftası boyunca Japonya ile SSCB arasında en önemli ihtilaf konusu bu olmuştur. Sovyet kurmayları ateşkesin uygulanması bir yana, Japon askerlerinin olabildiğince karşı saldırılara girerek Sovyet işgalini yavaşlatmaya çalıştıklarını iddia ederlerken, Japonlar ise ateşin kesilmesine rağmen Kızılordu birliklerinin buna uymayıp ileri harekâtlarını sürdürdükleri iddiasında olmuşlardır. Sovyet Genelkurmay Başkanı Aleksandr Vasilevski'nin cepheye gönderdiği 18 Ağustos tarihli emirde, o güne dek Mançurya'daki 25 binden fazla İmparatorluk askerinin silahsızlandırılmasına rağmen direnişin sürdüğü gerekçesiyle harekâta devam edileceği söylenmiştir. Bu süreçte en geç 21 Ağustos'a kadar hedeflere ulaşılması emredilirken Kuril Adaları'nın en güney kısmı ile Hokkaido'nun Kuşiro-Romoi çizgisinin kuzeyinde kalan yarısının işgal sınırları içerisinde kabul edildiği, 19 Ağustos'tan 1 Eylül'e kadar bu hedeflere girilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Order by Aleksandr Vasilevsky to the Commander of The 1'st Far Eastern Front, 18.08.1945, Wilson Center Digital Archive).

Japonlar karşılaştıkları taarruzun ikinci haftasında direnişi sürdürmelerine rağmen kitlesel çöküşü engelleyememişlerdir. 19 Ağustos'taki iddialara göre 98 bin Japon askerinin daha Sovyet güçlerine teslim olmasıyla Kızılordu elindeki Japon esirlerin sayısı 150 bine ulaşmıştır. Ayrıca Sovyet paraşütçü birlikleri Mançurya'nın dört büyük şehri olan Mukden, Harbin, Sikking ve Kirin'e indirilmişlerdir.¹⁰

⁹ İlgili gazete nüshasında General Antonov, yanlış bir şekilde Sovyet Genelkurmay Başkanı şeklinde tanıtılmıştır.

¹⁰ Sovyet ordusunda savaşın başlarından itibaren hava indirme birlikleri mevcut olmasına rağmen, Almanya karşısında özellikle 1942 yılındaki çarpışmalar sırasında büyük boyutlu destekleme hareketleri dışında, Japonya'ya gerçekleştirilen saldırılara kadar Kızılordu tarafından önemli bir harekât gerçekleştirilmemiştir. Japonya'ya karşı girişilen harekâtların son evresinde, düşmanın çöküş evresi başladıktan sonra işgali hızlandırmak amacıyla bu yönetime tekrar başvurulabilmiştir (Glantz, 2015, s. 24).

19 Ağustos'ta Kore'de yeni çıkarmalar yapan Kızılordu, Mançurya'daki ilerleyişini sürdürmüştür ve cephenin tamamında hava savaşları inatla sürmüştür. Aynı tarihli Sovyet tebliğine göre o gün Mançurya'daki Japon orduları direnişi bırakmışlardır. İddiaya göre –ve ileriki günlerde aksi görüleceği üzere- Sovyet birlikleri harekâtı durdurmuşlardır. Birinci Cephe orduları iki şehir ile 55 bin esir ele geçirmişlerdir. İkinci Cephe birlikleri üç şehirle birlikte 23 bin esir almışlardır. Baykal Ötesi Cephesi ise altı şehir ele geçirmiş ve Harbin, Şinking ve Mukden'e yaklaşmıştır. Bu şehirlere ulaşılmadan önce zaten paraşüt indirmesi yapılmıştı. Ayrıca bu kesimde 20 binden fazla esir alındığı iddialar arasındadır (Ulus, 20.08.1945, s. 3).

Ağustos sona ererken Japon ordularının topyekûn teslim olmalarının zorluğu konusundaki endişeler artmıştır. Japon dışişleri bakanı, mütarekenin uygulanabilmesi için Japon milletine vaziyeti açıklamanın zorunlu olduğunu belirtirken, ordu içinde yenildiklerine inanmayan bazı subayların olması durumu daha içinden çıkılmaz yapmıştı. Anavatanda ise sivil yönetimin mütarekeyi uygulamaya çalışmasına rağmen askerî yönetimin bunu kabullenememesi karşısında oluşan çelişki ortamında emniyet güçleri içerisinde asayişin sağlanamayacağı korkusu baş göstermiştir (Sertel, 1945, s. 3).

22 Ağustos'ta Mançuko İmparatoru Pu Yi,¹¹ Mukden'deki havaalanında kaçmaya hazırlanırken Sovyet kuvvetleri tarafından esir alınmıştır. Ayrıca savaşın Mançurya'da da kâğıt üzerinde sona ermesinden itibaren Sovyet ordusu bölgede askerî yönetimler kurmaya başlamıştır. İmparator Pu Yi'nin esir edildiği gün, Japon Kwantung Ordusu Harbin'de Sovyet Generali Şelanov'a teslim olmuştur (Cumhuriyet, 23.08.1945, s. 3).

Türk basınının Paris'ten edindiği bilgilere göre 23 Ağustos itibarıyla Sovyet kuvvetlerinin harekâtı sürmüştür ve Japonya'nın kuzeyindeki birçok küçük adaya çıkarmalar devam etmiştir (Akşam, 23.08.1945, s. 1). 22 Ağustos tarihli Sovyet tebliğinde Japon ordusundan 71 bin askerle birlikte 20 generalin 21 Ağustos'ta teslim olduğu bildirilmiştir (Ulus, 24.08.1945, s. 3). 23 Ağustos günündeki tebliğde ise aynı günde 100 binden fazla Japon askerinin teslim olduğu iddia edilmiştir. Tebliğe göre General Derevyanko (basında "Derevianko" şeklinde yazılmıştır) Japonlarla yapılacak mütareke için temsilci olarak seçilmiştir. Harbin ve Kirin gibi büyük Mançurya şehirleri Sovyet ordusunun eline geçmiş ve geride kalan Japon kuvvetleri silahlarını bırakıp dağılacak vaziyete gelmişlerdir ve bu sebepten direniş göstermeden teslim olmayı sürdürmüşlerdir. Japon kuvvetlerinden ne kadarının hâlâ muharip olduğunun tahmini için İngiliz kurmaylarının yorumları faydalı olabilir. Londra'daki uzmanlara göre Mançurya'da 700 bin, Çin'de 650 bin kadar olmak üzere bir milyondan fazla Japon kuvveti teslim alınmış veya teslim olmasına günler kalmıştır (Ulus, 22.08.1945, s. 1).

Bölgesel direnişler haricinde Japonya'ya karşı yürütülen mücadelenin sona ermesinden sonra savaş ertesini dünyanın nasıl bir şekil alacağı üzerine tartışmalar artmıştır. Kore'nin dört devlet tarafından işgal altında tutulacağı ve bir süre sonra bağımsızlığına kavuşacağı düşünülmüş, Sahalin ve Kuril adalarının yeniden Rus toprağı olacağı beklenmiş ve Dış Moğolistan ile Port Arthur'un Sovyet nüfuz alanı ilan edileceği kabul görmüştür. Ayrıca Mançurya ile İç Moğolistan'ın Çin'e iade edileceği öngörülmüştür. Çin'deki iç ayrılığın sona ereceği sanılmıştır. Stalin'in Uzakdoğu Cephesi birliklerine hitaben verdiği 24 Ağustos tarihli emirde, Mançurya ile Sahalin'i işgal harekâtının tamamlandığı ve Kuriller'e dâhil Paramukin'e çıkıldığı bildirilmiştir (Cumhuriyet, 25.08.1945, s. 3). Bu durumda Mançurya ve İç Moğolistan'ın Komünist Çin'e mi yoksa ABD desteğindeki Çungking Hükümeti'ne mi teslim edileceği konusu tartışmalı görünmektedir. Londra'daki genel yoruma göre Çin orduları bazı ilerlemelerde bulunurken 24 Ağustos itibarıyla 70 bin Japon askeri Sovyet birliklerine teslim olmuştur (Akşam, 26.08.1945, s. 1). Daha sonra uygulanmamasına rağmen Sovyetler Birliği'nin Çin iç işlerine karışmayacağı Moskova radyosundan bildirilmiştir (Tan, 28.08.1945, s. 1). Sinkiang ve Mançurya'daki tüm Japon kuvvetlerinin teslim olduğu kabul görmüştür (Cumhuriyet, 26.08.1945, s. 3).

26 Ağustos günü Sovyet orduları ileri harekâtlarını sürdürmüşlerdir. Güney Sahalin'de Rutaka şehri ele geçirilmiştir. Kamçatka güneyinde Kuril adalarından olan Onekotan (Onekotan şeklinde yazılmıştır), Harimkotan (Harimkot şeklinde yazılmıştır) ve Matua ele geçirilmiştir. 26 Ağustos tarihli

¹¹ Haberde imparatorun ismi "Kang Teh" şeklinde yazılmıştır ve Pu Yi'nin ta kendisidir. Çünkü 1934-1945 evresinde Mançuko İmparatorluğu görevini yürütürken Japonların verdiği isim buydu. Pu Yi'nin daha birçok unvanı vardır (Cumhuriyet, 23.08.1945, s. 3).

Sovyet tebliğine göre bir gün öncesinde 6'sı general olmak üzere 35 bin Japon askeri Sovyet güçlerine teslim olmuştur (Akşam, 27.08.1945, s. 1).

28 Ağustos günü, ertesi gün basında yer bulan Sovyet tebliğine göre, İkinci Uzakdoğu Cephesi kuvvetlerinin Sahalin adasında yürüttükleri temizlik hareketi sona ermiştir. Kamçatka güneyindeki Kuril adalarına mensup Simuşir (Şinşiri şeklinde yazılmıştır) ve Urup (Uruppu şeklinde yazılmıştır) adaları kara birliklerinin Sovyet Pasifik Filosu ile ortak harekâtları sonucunda ele geçirilmiştir. 28 Ağustos günü 36 binden fazla Japon askerinin esir alındığı belirtilmiştir (Ulus, 30.08.1945, s. 3). Moskova radyosundan edinilen bilgilere göre Sovyet piyadeleri aynı gün Iturup (Yetorofu şeklinde yazılmıştır) adasını işgal etmişlerdir. Ayrıca anakaradaki Japon askerlerinin teslim olmaları sürmekle birlikte bazı "intihar grupları" olarak adlandırılan direniş mevzilerinin azaldığı belirtilmiştir (Ulus, 29.08.1945, s. 5). Londra radyosu tarafından 9-28 Ağustos günleri arasında Sovyet ordusunun 81'i general olmak üzere 513 bin Japon askerini esir aldığı hesaplanmıştır (Akşam, 30.08.1945, s. 1).

29 Ağustos günü Tokyo'daki söylentiler; yaklaşan seçimlerin savaş sebebiyle ertelenebileceği şeklindeki aynı anda cephelerden Japonya adına ardı ardına olumsuz haberler gelmeye devam etmiştir. 30 Ağustos günü basında yer bulan Sovyet tebliğine göre, 29 Ağustos günü, 28 generalin de dâhil olduğu 39 bin Japon askeri daha teslim olmuştur (Cumhuriyet, 30.08.1945, s. 3). Moskova'dan bildirildiğine göre aynı gün Port Arthur üssü Sovyet ordularının eline geçmiştir. Kırk yıldır Japon egemenliğinde bulunan bu üs tekrar Rus hâkimiyetine geçerken, bölgeden gelen ilk izlenimlere göre liman tesisleri savaştan zarar görmediği gibi, halk da yaşantısını normal bir şekilde sürdürmüştür (Tan, 30.08.1945, s. 2). 31 Ağustos günü 23 bin Japon askeri daha Sovyet kuvvetlerine teslim olmuştur (Akşam, 01.09.1945, s. 1).

1 Eylül günü Tokyo yakınlarına 50 bin Müttefik askeri çıkarılmış, işgalin sorunsuz devam ettiği vurgulanmıştır (Ulus, 01.09.1945, s. 1). Ertesi gün Japonya teslim belgesini imzalamış ve İkinci Dünya Savaşı resmen sona ermiştir (Cumhuriyet, 02.09.1945, s. 1). Buna rağmen Batı basınında Japonya'nın yaptığı hatalardan ders almadığı, yanlışlarının farkında olmadığı ve Müttefikler arasında oluşabilecek bir görüş ayrılığının durumu eski haline getirebileceği yönünde yayınlar olmuştur. Teslim belgesinin imzalandığı gün Stalin, zafer konuşması yapmış ve içerik olarak Japonya'nın yayılmacı emellerini vurgulamıştır. 1905 hatırlatmasının yanında 1918'de Japon birliklerinin Rus topraklarında dört yıllık yağma ve tahrip dönemi yaşattıklarını öne sürmüştür. Son savaşın öncesinde Sovyet Uzakdoğu topraklarını ele geçirmek amacıyla 1938'de Vladivostok'u, 1939'da ise Sibiryaya demiryolunu tecrit etmek için girişilen Japon tacizlerini hatırlatmıştır. Bunların intikamını almak için kırk yıldır beklenildiğini, artık Japonya'nın şartsız teslim olduğunu ve Sahalin ile Kuril adalarının Sovyetler Birliği'ne ilhak edileceğini vurgulamıştır. Böylelikle Japonya'nın Sovyet Uzakdoğu sahillerine yönelik tehditlerine karşı buraların savunulacağını söylemiştir (Ulus, 03.09.1945, s. 3). Bundan 37 yıl önce, tıpkı bu savaşta Pearl Harbor'da gerçekleştirdikleri gibi Port Arthur'a hain bir Japon baskını gerçekleştirildiğini belirten Stalin, Japonlar ile Sovyetlerin şahsî hesabının olduğu izlenimini uyandırmıştır (Tan, 03.09.1945, s. 1). Beklenen ilhak 3 Eylül günü gerçekleşmiştir ve Potsdam'da alınan kararlar gereği Japon hâkimiyetinin dört ana ada ve birkaç küçük adayla sınırlı kalacağı kabul edilmesine ve Stalin konuşmasında bunu açıkça ifade etmiş olmasına rağmen bu gelişme Londra'da hayret uyandırmıştır (Akşam, 03.09.1945, s. 1). Kuril Adaları'na yerleşen ve Yalta'dan beri ABD tarafından tarihsel hakları olduğu gerekçesiyle kabullenilen bu ilhak neticesinde, savaş sonrasında Japonya'ya imzalatılan San Francisco Barış Antlaşması ile Japonya, bu adalardaki haklarından vazgeçmiş ve toprakları kendisine bağlayan Sovyetler Birliği bu işgali sürdürmüştür (Ienega, 1979, s. 238-239).

Japonlardan beklenen inatçılık Mançurya'da da kendini göstermiş ve 2 Eylül'de savaş resmen sona ermesine rağmen Mançurya'da teslim olmayı kabul etmeyen bazı Japon birlikleri 12 Eylül'e kadar direnişi sürdürmüşlerdir (Sulzberger, 1987, s. 284).

Mançurya'daki Sovyet varlığı, Çin'deki bölünmüşlük durumunda güç dengelerini Milliyetçilerden Çin Komünistleri lehine çeviren en önemli etkenlerden biri olmuştur. Yenilginin ardından Japonya, Çin İç Savaşı'nın doğrudan bir parçası olmamasına rağmen, İkinci Dünya Savaşı sırasında Milliyetçi Çin'in Japonya karşısında Komünistlerden daha avantajlı bir konumda kalması, 1949'daki Komünist zaferinin en önemli sebebidir (Lew-Leung, 2013, s. 102).

Mançurya'daki Sovyet operasyonu sonucunda Kızılırdı, 12 bini ölü olmak üzere 36 bin asker kaybetmiştir. Buna karşılık 600 bin Japon askeri, teslimiyet ve müzakere sürecindeki olumsuzluklar sebebiyle Sibiry'a da enterne edilmiştir. Bunlardan 60 bini burada hayatını kaybetmiştir. Potsdam Konferansı'nda alınan karara göre Japon silahlı kuvvetlerinin silahsızlandırılması ve personelin barışçıl bir hayata döndürülmesi karara bağlanmasına rağmen, Sibiry'a da tutulan son Japon esirler 1956 yılına kadar ülkelerine dönememişlerdir (Yamamuro, 2006, s. 282).

Başarılı bir harekât neticesinde Sovyet orduları, 700 bin kişilik destek birliğini Avrupa cephesinden Uzakdoğu'ya koordinasyon ve lojistik konularını göz ardı etmeksizin taşıyabilmiş ve öncelikle baskın etkisi, savaş sırasında ise hız ve planlamadaki başarılar neticesinde kısa sürede başarı sağlamıştır. Mançurya'daki tüm işgal operasyonu bir ay gibi bir sürede gerçekleştirilmiş, Orta Mançurya'ya uzanan giriş yolları ise bir haftada aşılarak zaferin kesinliği günler içerisinde garantilenebilmiştir (Glantz, 2004, s. 165).

Japon ordusunun neden teslim olmamakta direndiğine kültürel yoldan bir yaklaşım getiren Halide Edip, Japonların benimsedikleri sezgici dinin getirdiği tecrübeciliğin, modernlik için yeterli olmadığı görüşündedir (Adivar, 1945, s. 5).

Japon basın organı Domei ajansının bildirdiğine göre Japon donanması, savaş boyunca 19 uçak gemisi, 9 zırhlı, 36 kruvazör, 135 muhrip, 131 denizaltı ile 52 bin uçak kaybetmiştir. Teslim olunduğu sırada elde 16 bin uçak kalmıştır. Kara kuvvetlerinin kaybı ise 310 bin ölü, 150 bin yaralı ve 4,5 milyon hasta olarak verilmiştir. Deniz kuvvetlerinin can kaybı 47 amiralle birlikte 157 bin kişi olarak duyurulmuştur. Kayıpların çoğu 1942'deki Pasifik çarpışmaları sırasında verilmiştir (Tan, 06.09.1945, s. 2).

Sonuç

19. yüzyılda büyük devletlerin kendi arasındaki çekişmeler, Rus Çarlığının güçlenmesine sebep olmuştur. Bu dönemde Japon İmparatorluğu, Uzakdoğu'da alternatif bir güç olarak Sovyetler Birliği'nin karşısına çıkmıştır. İkinci Dünya Savaşı'na giden yolda Avrupa sahasında Sovyetlerin karşısına Nazi tehlikesi çıkarken aynı yıllarda Japonya, Pasifik sahasında Amerika Birleşik Devletleri ile mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bu ortamda bir Avrasya ittifakı düşüncesi hayalden öteye geçemediği gibi barış amaçlı bazı diplomatik hamleler olmasına rağmen geçmişten gelen düşmanlık sebebiyle Sovyetler ile Japonya arasında Mançurya egemenliği için topyekûn bir çatışma kaçınılmaz hale gelmiştir.

Bir süre geçici diplomatik girişimler çözüm gibi görülmesine rağmen Avrupa sahnesinde zafer kazanan Sovyet gücü yükselirken, ABD karşısında zor durumda kalan Japonya'nın yenilgiyle yüz yüze gelmesi ve devletlerarası arenada yalnızlığa düşmesi neticesinde ganimet konumuna düşen Japon sömürgeleri üzerinde paylaşım planlarının hızlandığı görülmektedir. Yalta'da temelleri atılan ve Potsdam'da netleştirilen bu paylaşım fikirlerine göre SSCB'nin Japonya'ya karşı savaşa girmesi müstakbel galip devletlerarasında kararlaştırılmıştır.

Ortak düşman anlayışı hâkim olmasına rağmen Müttefik kuvvetler arasında daha savaş bitmeden ideolojik rekabetler gün yüzüne çıkmıştır. Bu çelişkili durum özellikle Kore ve Çin sahalarında erkenden kendini belli etmiştir. Bunun neticesinde Avrupa'da başarılan toplu silah bıraktırmaların Pasifik sahasında başarılabilmesi savaşın daha kısa sürede bitmesinin önündeki en büyük engel olmuştur. Bu durum, Soğuk Savaş sırasında büyük devletlerarasındaki çekişme ortamından beslenen bölgesel savaşların kaynağını oluşturmuştur. Aynı zamanda bölgesel sömürge karşıtlığı gibi fikirleri artıran bir kaldıraç olmuştur.

Büyük güçlerin çıkar çatışmasında bir diğer konu ise Sovyetler Birliği ve ABD'nin zaferde ne kadar payları olduğu üzerinedir. Dünya basını ve çeşitli yöneticilerin açıklamaları ağırlıklı iki görüş üzerine eğilmiştir. Bunlardan ilki ABD'nin klasik yöntemlerle birlikte atom teknolojisi gibi çığır açıcı bir silah aracılığıyla zaten Japon gücünü ortadan kaldırdığı görüşüdür. Bununla birlikte Japonların en güçlü konumda oldukları Asya anakarasında bir Sovyet müdahalesi gerçekleşmeksizin dolaylı tutumla erken bir zafer elde edilemeyeceğini savunan bir kesim de mevcut olmuştur. Nitekim bazı Amerikan stratejistlerine

kadar uzanan, Japon direnişinin yıllarca devam edeceği şekildeki karamsar atmosfere karşın, Sovyet müdahalesi bu düşünceleri tamamen boşa çıkarmıştır. Bu gerçek, Mançurya'daki büyük Sovyet zaferinin literatürde “unutulmuş zafer” olarak nitelenmesini haklı çıkarmaktadır. Bu konuda fikir ayrılığı sona ermediği gibi ilerleyen yıllarda yapılan araştırmalarda ve ortaya konan eserlerde genel itibariyle Sovyet saldırısının savaşın bitirilmesi konusunda en belirleyici unsurlardan biri olduğu gerçeği göz ardı edilme eğiliminde olunmuştur.

1945 itibariyle Japonya'nın mevcut kapasitesinin iyice yetersiz hale geldiği aşikâr olduğundan Sovyetlerin müdahaledeki performansı gibi hususlar tartışmaya açık olmakla birlikte, tek gerçek savaşın başlarında bölgesel bir güç görünümündeki Sovyetler Birliği'nin savaşın son aşamalarında artık temel güç unsurlarından biri haline gelmiş olmasıdır.

Bu savaş esnasında Çin de kendi iç savaşını vermekteydi. Mançurya Operasyonu her ne kadar direkt olarak bu iç savaşa etki etmemişse de, savaştan sonra da bölgede bulunmaya devam eden Sovyetler Birliği'nin Komünist Çin'i desteklemesi, Milliyetçi bloku olumsuz etkilemiş ve iç savaşın Komünistlerce kazanılmasında rol oynamıştır.

Dünya kamuoyunda yer etmiş olan muhtelif görüşler Türk basınında da çeşitli şekillerde yorumlanmıştır. Çalışmamızda kaynak olarak kullanılan gazetelerden bazıları aşırı şekilde tarafgirlik sergileyerek gerçeklikten uzaklaşmışlardır. Türk basınında bu konu da dâhil olmak üzere genellikle abartılı fütüristik yorumlar türetilmiştir. Bunlar özellikle Japonya ile ilgili köşe yazılarında kendine yer bulmuştur. Türk gazeteleri konuya oldukça ilgi göstermişler ve neredeyse savaş sona erene kadar her gün bu olayı manşetlerine taşımışlardır. Köşe yazarları, uzun uzun yazılar yazarak Türk halkının konu hakkında oldukça bilgi sahibi olmalarını sağlamışlardır. Ayrıca o dönemde şu durum oldukça göze çarpmaktadır; Türkiye savaşa dâhil olmamasına rağmen Türk gazetelerinde genellikle Japonya'nın bir an önce mağlup edilip, savaşın sona erdirilmesine yönelik bir istek ortaya çıkmıştır.

Kaynakça

A. Arşivler

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı.
Wilson Center Digital Archive.

B. Gazeteler

Akşam (1945).
Cumhuriyet (1945).
Tan (1945).
Ulus (1945).

C. Kitap ve Makaleler

Adivar, H.E., “Japnlara Dair: Prajna”, *Akşam*, 29.08.1945, s. 5.
Atay, F.R., “Japonya Düşerken”, *Ulus*, 17.08.1945, s. 1.
Atılay, A., “Denizcilik Bahisleri: Sovyet Deniz Kuvvetleri ve Bu Harpteki Roller”, *Tan*, 25.06.1941, s. 3.
Beevor, A., (2018), *Stalingrad* (çev. Nurettin Elhüseyni), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.
Cartier, R., (1975), *İkinci Dünya Savaşı II: 1942-1945* (çev. Hakkı Devrim), İstanbul, Meydan-Larousse.
Doğrul, Ö.R., “Sovyetler Birliğinin Japonyaya Harb İlanı”, *Cumhuriyet*, 09.08.1945, s. 3.
Dzirkals, L.I., (1976), *'Lightning War' in Manchuria: Soviet Military Analysis of The 1945 Far East Campaign*, Santa Monica, Rand Publishing.
Glantz, D.M., (1983), *August Storm: The Soviet 1945 Strategic Offensive in Manchuria*, Fort Leavenworth-Kansas, Combat Studies Institute.
Glantz, D.M., (2004), *The Military Strategy of The Soviet Union: A History*, London, Frank Cass Publication.
Glantz, D.M., (2012), *Soviet Military Operational Art: In Pursuit of Deep Battle*, London, Routledge Publishing.

- Glantz, D.M., (2015), *The Soviet Airborne Experience*, Sevenoaks/London, Pickle Partners Publishing.
- Hart, B.L., (2016), *İkinci Dünya Savaşı Tarihi* (çev. Kerim Bağrıaçık), İstanbul, İş Bankası Kültür Yayınları.
- Hasegawa, T., (2005), *Racing the Enemy: Stalin, Truman and Surrender of Japan*, Cambridge/Massachusetts, Harvard University Press.
- Ienega, S., (1979), *Japan's Last War*, Canberra, Australian National University Press.
- Itoh, M., (2010), *Japanese War Orphans in Manchuria: Forgotten Victims of World War II*, New York, Palgrave Macmillan.
- Lew, C.R. - Leung, E.P-W., (2013), *Historical Dictionary of The Chinese Civil War*, Lanham/Maryland, Scarecrow Press.
- Monakov, M.S.-Rohwer J., (2006), *Stalin's Ocean-going Fleet: Soviet Naval Strategy and Shipbuilding Programmes 1935-1953*, London, Frank Cass Publishers.
- Porter, B.D., (1986), *The USSR in Third World Conflicts: Soviet Arms and Diplomacy in Local Wars 1945-1980*, New York, Cambridge University Press.
- Pu yi, H., (2010), *The Last Manchu: The Autobiography of Henry Pu Yi- Last Emperor of China* (ed. Paul Kramer), New York, Skyhorse Publishing.
- Ranft, B. -Till G., (1989), *The Sea in Soviet Strategy*, London, Naval Institute Press.
- Sertel, Z., "Uzakşarkta", *Tan*, 23.08.1945, s. 3.
- Shtemenko, S.M., (1971), *İkinci Dünya Savaşında Rus Harekatı: 1941-1945* (çev. Güven Korulsan-Yaşar Uçar), İstanbul, Ararat Yayınevi.
- Slavinsky, B., (2004), *The Japanese-Soviet Neutrality Pact: A Diplomatic History 1941-1945* (çev.Geoffrey Jukes), Londra, Routledge Publishing.
- Sulzberger, C.L., (1987), *World War II*, Boston, Houghton Mifflin Company.
- Tanner, H.M., (2013), *The Battle for Manchuria and the Fate of China: Siping 1946*, Bloomington/Indiana, Indiana University Press.
- Viale, C.R., (1988), *Prelude to War: Japan's Goals and Strategy in World War II*, Fort Leavenworth/Kansas, School of Advanced Military Studies- United States Army Command and General Staff College.
- Vigor, P. H, (1984), *Soviet Blitzkrieg Theory*, London, Macmillan Publishing.
- Weisband, E., (2002), *İkinci Dünya Savaşı ve Türkiye*, İstanbul, Örgün Yayınevi.
- Yamamuro, S., (2006), *Manchuria Under Japanese Dominion* (çev. Joshua A. Fogel), Philadelphia, University of Pennsylvania Press.
- Zuvic, M., (2013), "The Story of the Liberty Ships", *Transactions on Maritime Science*, 2/2, ss. 133-142.

PERŞEMBE 9 AGUSTOS 1945

TANEVİ
TANEVİ, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk ve en büyük gazetesidir. Kuruluşu 1930'dur. Günde iki kez yayınlanır. Sayfa sayısı 16'dır. Yıllık abonelik bedeli 100 TL'dir.

TAN

GÜNLÜK SİYASİ HALK GAZETESİ

ÇOCUK ANSİKLOPEDİSİ
FİYATI İSİRADIR

RUSYA JAPONYA'YA HARP AÇTI

Karar Vaşington Ve Londra'da Memnuluk Uyandırdı

Harp Bugünden İtibaren Başlamış Bulunuyor

Vaşington Diyor ki: "JAPON HARBI ARTIK BITMİŞ SAYILABİLİR."

Londra Resmi Tefircileri de: "Bu Karar Yalnız Uzakgörük Harbinin Kısaltılan Bir Amil Olarak Değil, Aynı Zamanın Müttefikleri Arasındaki İşbirliğinin Sağlanmasına Götürülecek İrtibatıyla da Farklıdır" Diyorlar

Fen Adamları Mesajlar Hallediyorlar

M. Zakeriya SERTEL

İnternasyonal ve devletler arasındaki ilişkilerde, bilim adamları büyük rol oynuyor. Özellikle bilim adamları, savaşın önüne geçmeye çalışıyorlar. Fen adamları, savaşın insanlığa zararlı olduğunu düşünüyorlar. Onlar, savaşın bitmesini istiyorlar. Onlar, barışın sağlanmasını istiyorlar. Onlar, insanlığın kurtuluşunu istiyorlar.

Molotof Sovyet Rusyanın Kararını Japon Büyükelçisine Dün Resmen Bildirdi

JAPONLARIN MANÇURİ'Deki Durumları Tehlikede

Moskova'da Negredilen Tobiliş

Moskova radyosu dün akşamın en önemli haberini verdi. Japonlar Almanya'ya karşı harekete geçtikten sonra, bu kez Japonya'nın da Almanya'ya karşı harekete geçtiği bildirildi. Japonların, Almanya'ya karşı harekete geçmesi, dünya savaşının yeni bir döneme geçtiğini göstermektedir. Japonların, Almanya'ya karşı harekete geçmesi, Almanya'nın da Japonlarla ittifak kurduğunu göstermektedir. Japonların, Almanya'ya karşı harekete geçmesi, Almanya'nın da Japonlarla ittifak kurduğunu göstermektedir.

BASKAN TRUMAN'IN BEYANATI

Washington, 8 Ağustos. - Başkan Truman, bugün yaptığı konuşmada, Japonya'nın Amerika'ya karşı harekete geçtiğini bildirdi. Truman, Japonya'nın Amerika'ya karşı harekete geçmesiyle, dünya savaşının yeni bir döneme geçtiğini söyledi. Truman, Japonya'nın Amerika'ya karşı harekete geçmesiyle, Amerika'nın da Japonlara karşı harekete geçtiğini söyledi. Truman, Japonya'nın Amerika'ya karşı harekete geçmesiyle, Amerika'nın da Japonlara karşı harekete geçtiğini söyledi.

Boğazlar Meselesi

C. H. P. Sosyalist midir?

Atom Bombası

Atomik Bomba Japonların 244 Bin Nüfuslu Hiroshima Şehrini Küt Etti

İnfilâki Müteakip, Bina Parçaları 7 Bin Metre İrtifağa Kadar Fırladı

Japon Radyosu, Birbirini Arkasına Yeni Hücumlar Yapılacağını Halka İhtar Etti

Atomik Enerjinin Beklentiler

Hasan Saka Başın Ankara'da

Austurya Müstakil Bir Devlet Olacak

İngiltere, Amerika, Rusya ve Fransa Tarafından Müstakil Bir Eyaletlere Neşredildi

Türk İşçisinin İnşa Ettiği Dört Römorkör

Hasköydeki Şantiyede Yapılan Gemilerin Dördüncüsü, Dün Yeniden Deniz İndirildi

Ek 1: Tan, 09.08.1945, s. 1.

CARŞAMBA 15 AGUSTOS 1945

ULUS
ADIMIZ ANDIMIZDIR

Radyo Mecmuası'nın
45 adet sayfa 200 kuruş karşılığında her hafta yayınlanmaktadır.

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

ÇOCUK ANSİKLOPEDİSİ
FİYATI İSİRADIR

Japonya Müttefiklere teslim oldu

HARP BİTTİ

Müttefik ordularına "Ateş kes!", emri verildi

Japon İmparatoru Potsdam Ültimatümünü kabul etti

İmparator'un bahçesinde toplanan Tokyo halkı "bizi affet!", diye ağlaştılar

Dünya harbi bitti

Japon işgaline ait bütün plânlar hazır

İlk iş olarak 4 milyon Japon askeri terhis edilecek

Petaın dâvası dün sona erdi

Maresal son söz olarak "Vicdanım müsterih", dedi

Kararı bilirdimmiş bekleniyor

Irak Naibi şerefine ziyafet

Sovyetlerle Çin arasında ittifak yapıldı

C. H. P. Meclis Grubunda

Hasan Ali Yücel dün Kastamonu'dan ayrıldı

Dışişleri Bakanı dün geldi

Japon İmparatoru Potsdam Ültimatümünü kabul etti

İmparator'un bahçesinde toplanan Tokyo halkı "bizi affet!", diye ağlaştılar

Japon İmparatoru Potsdam Ültimatümünü kabul etti

İmparator'un bahçesinde toplanan Tokyo halkı "bizi affet!", diye ağlaştılar

Japon İmparatoru Potsdam Ültimatümünü kabul etti

İmparator'un bahçesinde toplanan Tokyo halkı "bizi affet!", diye ağlaştılar

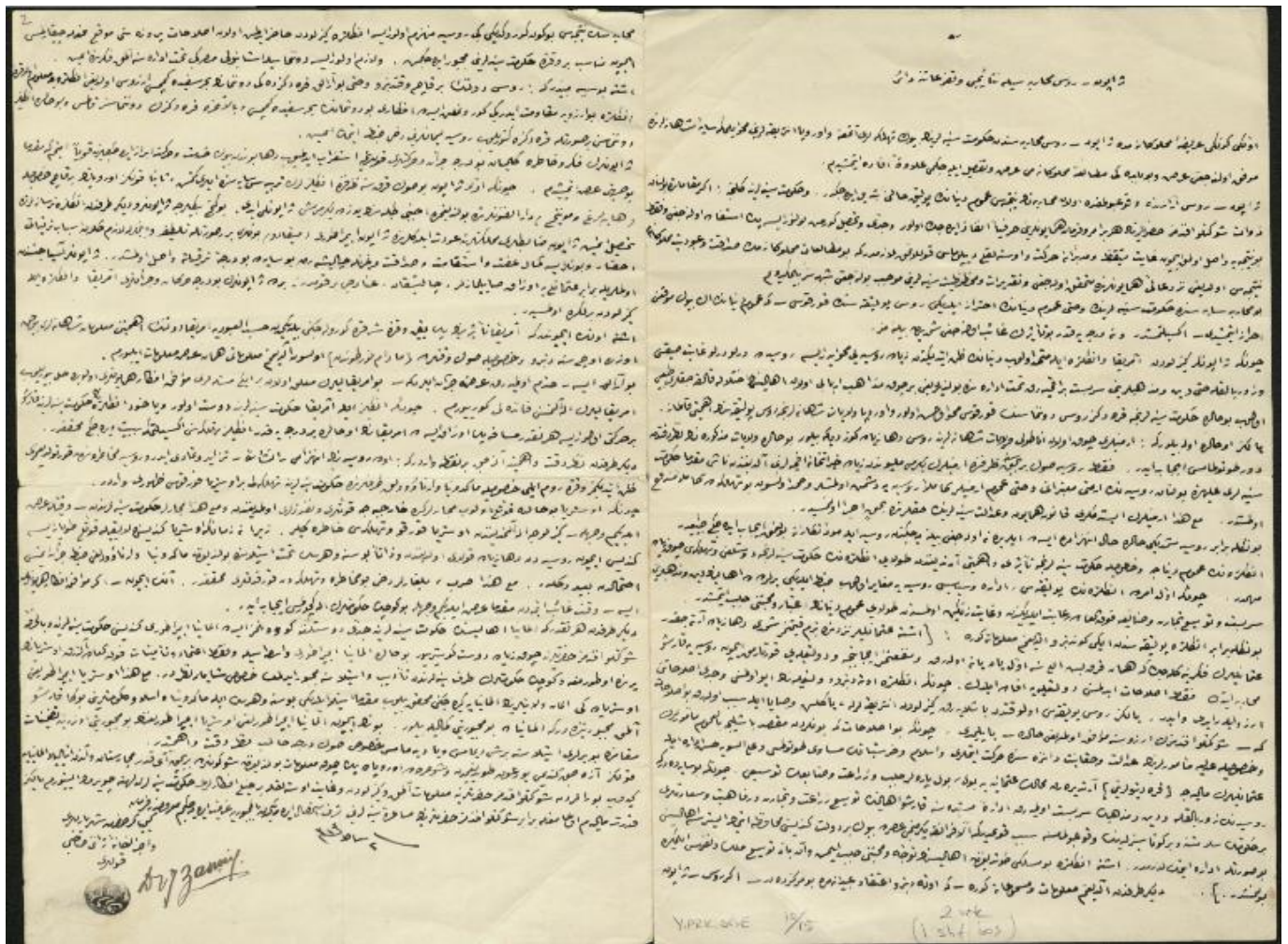
Ek 2: Ulus, 15.08.1945, s. 1.

Ek 3: Akşam, 23.08.1945, s. 1.

Ek 4: Cumhuriyet, 01.09.1945, s. 1.

Ek 5: Mançurya'daki Rus-Japon mücadelesini konu alan arşiv belgesi. CDA, Y. PRK. SGE, 10-15, vr. 1, 28 Zilkade 1321/ 15 Şubat 1904.